

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru“ pentru literatură 2008

Climates

literare

43

Anul 5
iunie
2011

Director fondator:
Ion Iancu Vale

Revistă literară și de cultură românească
Fondată: mai 2007

D i n c u p r i n s :

● Dicționar
onomastic pagina 6

● Altă Românie
pagina 7

● Codex Rohonczy
pagina 8

● Soluția redresării
societății românești
pagina 14

● Crucea și Învierea
în poezia Golgotei
românești pagina 16

● Asasinarea
lui Culianu pagina 18

● Judecata de Apoi
după Michelangelo
pagina 35

● Contrabandistul
Eminescu pagina 38

LA ANIVERSARE

Cu ocazia zilei sale de naștere (14 iunie 1947), transmitem poetului și editorului Florian Huțanu, colaborator al revistei Climate literare, toate urările de bine, sănătate și forță de muncă în continuare.

La mulți ani!

Semnează în acest număr...

Ion Iancu Vale	pag. 3	Vavila Popovici	24
Gherasim Luca	4	Nicolae Nicoară Horia	25
Tristan Tzara	5	Adrian Dinu Rachieru	26
Mircea Horia Simionescu	6	Ioan Suciu	26
Adrian Marino	7	Lucian Gruia	27
Augustin Deac	8	Mihai Ardeleanu	27
Radu Mihai Crișan	9	Melania Cuc	28
Frank Herbert	10	Al. Florin Țene	29
Gheorghe Palel	11	Monica Mureșan	30
Andrei Oișteanu	12	Nicolae Bălașa	32
Corneliu Leu	14	Florin Nițulescu	33
Gheorghe Constantin Nistoroiu	16	Delia Stăniloiu	34
Andrei Oișteanu	18	Corneliu Florea	35
George Coandă	19	Sebastian Drăgan	36
Gigi Stanciu	20	Delia Stăniloiu	37
Dan Caragea	22	Lucia Olaru Nenati	38
Al. Florin Țene	23	Bogdan Halațiu	39

Adresa redacției principale:

Aleea Arcașilor, bl. 36, sc. B,
ap. 23, Târgoviște, România

Telefoane:

0722 702 578, 0741 732 122

E-mail: ioniancuvale@yahoo.com

Redactor-șef (fondator): Mircea Cotârță, Redactor principal (fondator): Sebastian Drăgan

Colegiul redacțional: Grigore Grigore, Gheorghe Palel, Nicu Tănase, Florea Turiac

Redacții asociate - România: Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, Deva, Focșani, Iași, Suceava, Turnu Severin, Hunedoara, Mangalia, Olănești, Oradea, Ploiești, Vrancea);

Alte țări: Canada, Danemarca, Elveția, Franța, Gibraltar, Israel, Italia, Macedonia, Republica Moldova, Serbia, S.U.A., Ucraina. - **Fotoreporter:** Tiberiu Ruscescu.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatărilor

Tehnoredactare: Florin-Lucian Dragoș ■ 0730 863 602 ■ dragosflorinlucian@gmail.com ● Culegere text: Reta Sofronie ● Corectură: Manuela-Elena Dragoș

Revistă editată de Societatea cultural istorică „ARM” Târgoviște ■ ISSN 1843-035X

Apare sub egida Consiliului Județean Dâmbovița prin Centrul Județean de Cultură Dâmbovița și cu concursul Fundației „Renașterea Pietroșitei - Ruralia”

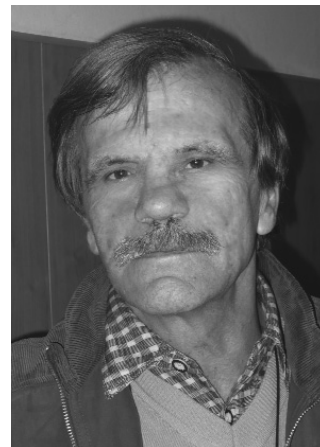
Ion
Iancu
Vale

Text despre primii bani pe poezie

Motto

„Eu una știu, din cele de tine pătimite
Poeților parale nu li se dau deloc...”
„Scrisoare de la mama”

Serghei Esenin

Nu am să dau relații privind identitatea eroului nostru, locul acțiunii, timpul ei, etc. N-ar avea mici un rost Întâmplarea în sine, cred că înseamnă totul, ea fiind reala: Se afla într-unul din momentele fericite când spera că va sta câteva zile liniștit alături de părinți, de frați, acasă, de unde lipsea multă vreme. Nu a apucat însă, să se odihnească după lungul drum făcut, că a și fost informat: „De câteva zile te caută ne-a Costică – poștașul, are un mandat postal pentru tine”. Vestea nu l-a bucurat niciun pic. Dimpotrivă. „O fi vorba iar de vreo amendă, de vreo citație, mai bine îl evit pe poșta-

șul ăsta până plec iarăși la drum”, și-a zis. Și, cât a stat acasă, l-a pândit și la ocolit pe poștaș. Până într-o zi când au dat „nas în nas” cum se spune. „Măi baiete, bine că te-am găsit, am niște bani pentru tine mîine îi trimeteam retur dacă nu ne întâlneam” l-a informat poștașul. L-a privit stupefiat, neîncrezător. „Bani, mie, de unde sami vie mie bani?”. Poștașul i-a răspuns, zâmbind, completându-i mandatul

„De la o revistă din București, pentru poezii, probabil, nu te așteptai așa-i? Ce credeai că este?”. Avea dreptate. Trimisese, nu de mult niște poezii revistei „Amfitetru”, care i le și publicase, dealtfel. Nu se gandise, însă, nici un moment ca i se va plăti pentru asta. Și acum ce bucurie, Doamne, prima bani. Erau primii bani primiți pe poezie. L-a îmbrățișat pe poștașul, pe care până atunci

îl ocolise și îl înjurase și a dat fuga acasă, la maică-sa și i-a zis: „Uite mamă, ia niște bani. Spuneai că nu o să câștig niciodată nimic pe poeziile mele”. Maică-sa a luat, lăcrimând, o parte din banii pe care îi primise de la poștaș, iar cu restul a plecat la cârciumă, unde urma să facă „cînstă”. Nu se putea altfel, cârciuma fiind locul cel mai agreat de el, pe vremea aceia.

Singur, rodind o salcie plângătoare

După cum bine se știe, noi, oamenii, suntem ființe sociale. Întreaga noastră viață și activitate depinde de legăturile, colaborarea și înțelegerea de care ne prevalăm fiecare, în eforturile și demersurile noastre existențiale. Pentru a putea supraviețui, oamenii sunt nevoiți să se ajute unii pe ceilalți, să depună eforturi comune în producerea celor necesare existenței, adică a hranei, a bunurilor trebuincioase apărării împotriva vicisitudinilor naturale, agresiunilor provocate, a accidentelor de tot felul, a bolilor...

Omul nu poate trăi singur. Lucrul acesta s-a dovedit de-a lungul timpului, în fel de fel de moduri, de ipostaze. Singurătatea, de obicei, nu poate fi abordată decât forțat, iar din voință proprie, doar în

cazul unor dereglări de la normalitate, psihice sau fizice. Singurătatea autoimpusă, este cea care-l face pe individ să se retragă dintre oameni, în universuri abstracte religioase sau artistice. Aceasta este singurătatea ce poate fi suportată cel mai ușor, pentru că, ea este aleasă prin liberă voință. Există și singurătatea impusă de oameni, oamenilor. De obicei, aceasta reprezintă o pedeapsă socială, însemnând până la urmă o ostracizare, o alungare din colectivitate. Ea este greu de suportat și de obicei îi marchează pe cei afectați în mod negativ. Rareori se întâmplă ca privarea de libertate să influențeze pozitiv caracterul uman.

Un alt fel de singurătate este cea la care destinul te obligă. Ea reprezintă moartea unui om drag, a unei ființe lângă care ai trăit luni, ani, zile și nopți. A cuiva care te-a sprijinit și pe care l-ai sprijinit, cu care ai împărțit binele și

răul, lângă care ai clădit vise. Ai luptat, ai învins și ai pierdut, ai sperat și ai disperat. Este singurătatea pe care ți-o dă lipsa cuiva, pe care știi că n-o să-l mai vezi niciodată în viața asta, după care tânjești și disperi și, pentru care, încerci dureros sentimente tardive de regret și remușcare. Dacă cineva drag, iubit se găsește într-o celulă, este deportat sau expulzat, tot speră să-l mai vezi. Ai cum să crezi în posibilitatea că singurătățile amându- rora (fiecare în felul ei) se vor contopi într-un anume mod, cândva, cumva. Și atunci tristețea, dorul și durerea fiecăruia le va șterge, le va anula regăsirea, revederea, revenirea. Dar când ființa iubită nu mai este nicăieri, nici la nord, nici la sud, nici la est, nici la vest, ci undeva într-un spațiu incert, ce altceva mai poți face decât „să te sădești de-a dreapta ei, rodind o salcie plângătoare”?

(IIV)

Gherasim Luca

Ăia din noapte

Tăcere oameni buni!
azi noapte este noaptea nopților,
hoții și vagabonzii sunt atârnați de
grinda caselor
și sinucigașii din mine sunt sus pe
stâlpi, sus.

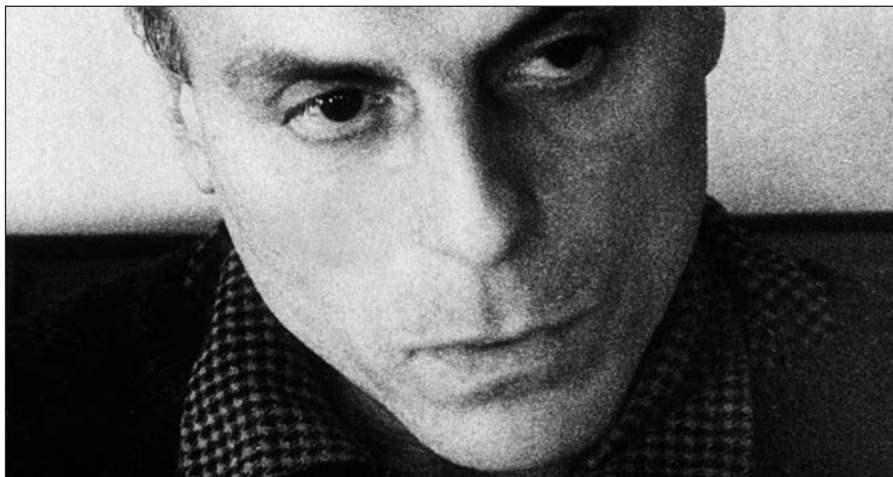
Ssst, tăcere! azi e noaptea nopților,
ssst tăcere!

Lăeții cu turmele lor trec calmi și calzi
pe alee sunt brazieri
și lumea-i ascunsă în cripte
ssst, tăcere!

În balonul orașului mârâie vântul
Închis și tăcut
balonul se sparge,
toți hoții se aruncă și fură cu toții
toți vagabonzii își smulg ochii
și-și întorc șepcile,
sinucigașii, otrăvurile, stâlpii, etajele,
sforile și săpunurile,
cuțitele, apele, farmaciile
sunt sparte,
lumea umblă nebună
se zbat și se bat
se mușcă și mârâie
Numai lăeții sunt domnii pământului
și umblă cu turmele calzi cu pletele

Auto-Determinare

Maniera de a..
maniera de te
maniera mamei mamă
maniera în care mama se așează
mania de a se așeza fără mine
mania pentru mătase
într-o manieră mătăsoasă
într-o mătase de seară mătăsoasă
oi oi, seara
se așeza de seară fără mine
mania manierelor mamei mele
mania de sine seara aceea..
se așează? nu se așează !

acolo unde maniera de a se așeza la ea
fără mine, e ca o oaie fără laie
în maniera unei oi de soi
fără mine..

ea este mătase, da și nu
se așează la ea dragă, singură, toată
singură dragă fără mine..

în maniera unei oi de soi, singură
seara, în maniera unui cal
te așezi în maniera unui cal și a
unui lup
un caldelup dragă
o șalupă de mătase
nu te așeza !
a te așeza la tine singură, nu și nu
e o manie de a te așeza fără mine
la tine
fără mine, fără, dar fără, dragă
e o manieră dragă
mania unei maniere
a te așeza la tine fără de scaun
te așezi în tine fără scaun, asta e..

Sfânta împărtășanie

părăsisem uzina la 8 mai
destrămat ca oricând
îmbâcsit de praf pe străzi
lângă domni în blănuri
printre femei frumoase
obosit și destrămat
și o scârbă umedă îmi umplea gura
doamna aceea frumoasă
mă ochise din automobil
eram și eu destul de frumos -
scuipatul nu se vedea
ea purta păr ondulat și automobil
prezența mea acolo îmbâcsită de
praf îi provoca o tremurare suavă
sub ciorap
și până la ușa apartamentului ei

luxos, automobilul a lunecat ușor
unde lucrezi, m-a întrebat în timp
ce-și scotea mantoul
de câteva zile la uzina de gaz
ești un băiat voinic și destul de
frumos ai putea câștiga mai bine
până ieri timp de șase luni
mâncam odată la două zile

discuția noastră se putea
prelungi la nesfârșit
eu scoteam din mine vorbe miro-
sind a pâine, a gaz
ea ciripea ca dintr-un pian deschis
vorbe asemenea unei
romanțe la modă
și cu toate astea felul bărbătesc
cum se colțura pe oase carnea mea
facea să ne înțelegem de minune
orele sunt înaintate, să ne culcăm
patul mirosea a cald și a curat
doamna știa să facă dragoste mai
bine decât vorbea
și mie îmi plăcea părul ei fiindcă
aveam voie să-l trag
dimineața mi-a spus la revedere,
dragul meu
(orele 5, la 6 deschide uzina)
să ne vedem diseară la 8, luăm
împreună cina
lângă vorbele mele mirosind a
pâine, a gaz
păstram o gură plină de scuipat
ea a văzut-o, ea s-a speriat
doamna aceea frumoasă cu care o
noapte întregă
m-am plimbat prin dragoste și au-
tomobil, - dispăruse
în locul ei rumega o babă zbârcită
și cu ochelari care
citea de zor pagini din sfânta
evanghelie.

Tristan Tzara

Mamie, n-o să înțelegi

Mamie, n-o să înțelegi
Eu cânt sufletul care nu există
Sânii tăi sunt flori fără ghiveci
Inima ta batistă

Și înțeapă zmeură cu gust de lapte
Bluza ce acoperă piersici coapte

Uite, mângâie-mă, leagănă-mă
Mi-a murit logodnica
Întreabă-mă cine era
Pe urmă spune-mi încet,
precis când pleci

O să-ți cumpăr necondiționat cercei
De la un bijutier ovrei
Ai venit grădiniță de flori în
Sufletul meu, interior de fierărie

Mamie, n-o să înțelegi!
Dar e lucru frumos când ești într-o poezie

Elegie

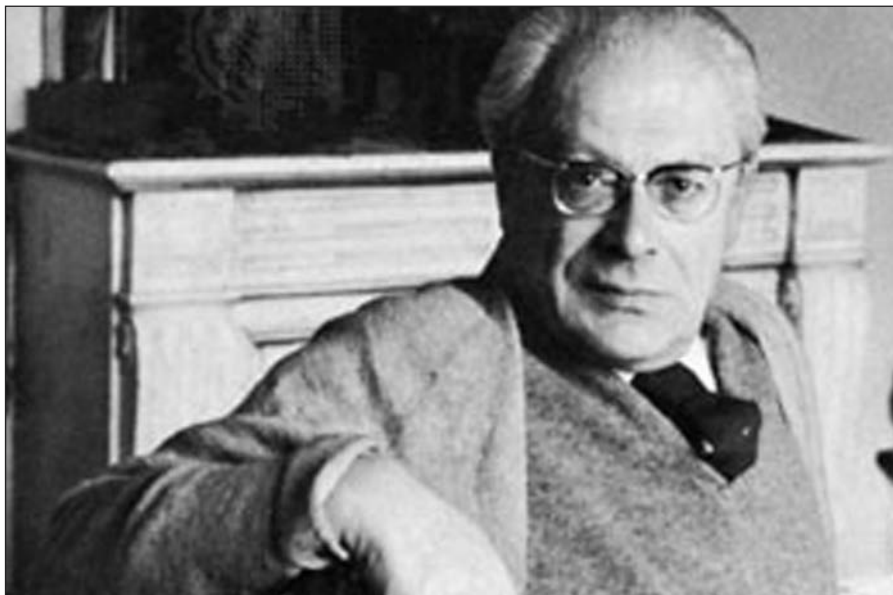
Sufletul bătrân, iubito, flori de
vară vrei să pară
Păsările stau în colivii închise iarna

Te iubesc cum cheamă dealul tru-
pul văii primitoare
Sau pământul cum iubește ploaia
deasă și roditoare

Te aștept în fiecare seară la fereas-
tră deșirând măgelele
Așezând cărțile, recitându-mi versurile

Și mă bucur când în curte
latră câinii, latră câinii
Și când vii să stai la mine până
măine până mâine

Sufletul meu fericit e ca odaia
noastră caldă
Când știu că afară ninge
și că strada-i albă.

Tristeță casnică

I. În sămânță de crini
te-am înmormântat senin
ne-am iubit în clopotnițe vechi
anii se distramă
ca dantele vechi.

te caut pretutindeni Doamne
dar tu știi că-i prea puțin
te-am înmormântat în noiembrie
când se duceau școlărițele la prânz
n-au știut că erai în căruță
că ar fi plâns.

cum se rostogolesc stăvilarele învinse
a doborât durere în părinți
de hârtie, carnea ta bătrână
cum să fie? - galbenă și tristă
și te-am iubit în vioara buneicuviniți.

toamna și-a lățit în țară rana
s-a descheiat încet la sânii
și-o să-și descheie mai departe haina
ca vioara bărcii ruptă din stăpâni
o să-și descheie-n trup de sânge carnea
care mă cheamă.

ne-am plimbat de-atâtea ori pe dig
prin vântul care aduce corăbii văruite
și înfige în cenușă de plămâni cârlig
dar digul e cărarea melcului
din inima Domnului.

gândurile mele se duc - ca oile la
păscut - în nesfârșit
plâng în fluier pe câmpie triste
părți de biografie
mă înec în deznădejde de feno-
mene seismice
și pe străzi aleargă vântul ca un
câine fugărit.

II. astrologii au întâlniri tănuite
într-una din cămările împărătești
ca fagurele de miere
unde fac viitorului
întâmplări pregătite
să tălmăcească dragostea în durere.

III. calul mănâncă șarpele nopții
grădina și-a pus decorații de îm-
părat
înstelată rochie de mireasă - lasă
să-ți omor în infinituri, noaptea,
carnea credincioasă

nebuna satului clocește măscărici
pentru palat.

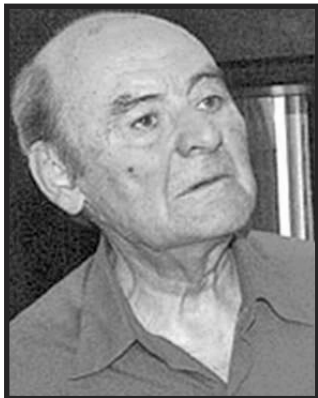
Inscripție pe un mormânt

Și simțeam sufletul tău curat și trist
Cum simți luna care plutește tăcută
După perdelele trase.

Și simțeam sufletul tău sărman și sfios,
Ca un cerșetor, cu mâna-ntinsă-n
fața porții,

Neîndrăznind să bată și să intre,
Și simțeam sufletul tău plâpând și umil
Ca o lacrimă ce nu cutează a trece
pragul pleoapelor,

Și simțeam sufletul tău
strâns și umezit de durere
Ca o batistă în mâna
în care picură lacrimi,
Iar astăzi, când sufletul meu vrea
să se piardă în noapte,
Doar amintirea ta îl ține
Cu nevăzute degete de fantasmă.

**Mircea Horia
Simionescu**

AVIDA Fată cu 18 ha de pământ. În legătură cu ea, planuri la șaisprezece ani, pe vremea secei: să o iau de nevastă, să înjghebez la Buciumeni, sub dealuri, o gospodărie cu câteva vite, cu stupi de albine, cu livezi înșorite. Să fiu învățător în sat, să cutreier ulițele și să înserez în deal, să calculez recolta de prune și din fânețe, să primesc vizita a doi prieteni, iar în cufărul de nuntă mirosind de puterea busuiocului să adun, pentru secolul XXI, manuscrise cu însemnări printre care: Despre înțelepciunea celui care trăiește simplu. Să am pușcă.

AVRAM I. Evocă tabla ondulată cu care se acoperă stațiile de distribuție a petrolului.

II. AVRAM MATE-ESCU, mic de stat, străveziu, a lăsat două ne-veste cu copii și a înșelat trei logodnice. (Unul care știe să profite de faptul că femeia înșelată este, în genere, discretă și nu publică în ziare dezamăgirea ei.)

III. - De ce se fac războaiele?

- Pentru ca omenirea să nu se înmulțească!

- Adică să se împuțineze!

- Nu: ca unii bărbați care sunt porniți să dă-

ruiască iubitelor mulți copii să fie reținuți ani în șir în tranșee, în spitale de front, să-și consume energiile în eforturi și deznădejdi.

IV. AVRAM R. A vândut pe maică-sa și pe taică-său și azi trece drept omul pe care l-a ajutat în viață Dumnezeu.

V. AVRAM L. Subtil sofist, vorbăreț, poate să-ți argumenteze, în cel mai rapid stil, orice teorie, poate să-ți dovedească în trei cuvinte inutilitatea îmbrăcăminții, să descrie admirabil caraghioslăcul dragostei, să disprețuiască frământarea intestinelor noastre sub apăsarea foamei.

VI. AVRAM B. Negustoraș lipsit de afaceri, abia trăgându-și viața de pe o zi pe alta. Casa, o magherniță într-o rână, nu se prăbușește pe el datorită sprijinului dinăuntru exercitat de sufletul lui sub mare presiune.

ABRAHAM Mirare: dantură de aur, dar vorbește cu voce de tinichea.

AVSEN Să inșiști a desena cu creionul dermatograf un grain de beaute pe un obiect neînsuflețit, pe un scaun, o oglindă, un baston, o idee filozofică, o cheie yale. A face futurism de circumstanță, artă-zbenghi.

AVTONOM De aici, Casa Autonomă a Monopolurilor!

AZARIE Se teme să nu fie furat. Și-a construit în casă o adevărată rețea de siguranță: fire electrice, pârgșii protectoare, semnalizatoare, coșuri cu corpuri grele care pot să

se reverse în capul eventualului atacator. Demonstrează, de altfel, în toate o ingeniozitate de infirm. Delicat este faptul că cel mai apărut loc al încăperii e colțul în care se află fotografia logodnicei sale, retrasă de-un deceniu într-un sanatoriu, la munte.

AZDRUBANIPAL „Un om vechi, ascuns sub jambiere, mănuși, ochelari, favoriți, umbrelă. Vizita locurile retrase, cartierele ruinelor, căutând în lumea aceea începutul singurătății absolute din altă lume. În ultimii ani slăbise atât de mult, încât poalele par-desiului său, fluturând, îl dezechilibrau ca pe albatros tălpile.

Nu l-am mai văzut. Probabil că, pe când făcea una dintre plimbările sale singuraticе, o forță cerească, având nevoie de arhivar, l-a tras către ea cu acea pompă aspiratoare din aur cu care se cheamă la cer sfinții.” (Werner Lotte: „Apeducul și Pedunculul”)

AZOTA Fată aspră, sălbatică, cosând pe un scaun în mijlocul unei curți interioare de regiment.

AZRIL Azril Antoniu, str. Colței 7. „Azril, aripioară de liliac...” (Francisc Solyna)

AZU „Băiat deștept: cu o pereche de haine din stofă englezească, cu un cufăr aproape gol, cu o sănătate statornică timp de patruzeci de ani - va cuceri lumea.”

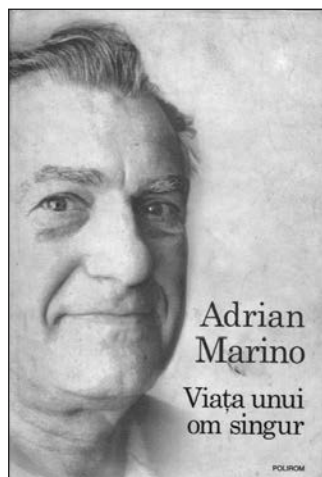
AZUCENA Din miez de nucă.

AZURINA Azurina

și Azur, beneficiari ai legii pentru recalcularea procentului de glucoză din borhot.

AXEL „În timpul războaielor citrice, înflăcărul Axei străbate orașe și sate, organizează adunări conspirative, ține discursuri anarhiste, aruncă cuvinte demascatoare împotriva corupției regimului instaurat de generalul Citra și acoperă de rușine pe comandantul Cis, care urmărește în luptă interese meschine, de grup. După una din adunările secrete, un anume Umberto, care-l admira, se apropie de anarhist și-i spune: «M-aș asocia cu dragă inimă mișcării dumitale, poate m-aș alege și eu cu vreun post în viitoarea ordine. Sunt convins că aș face față luptei, guerillei. Nu o fac însă. Și uite de ce: îmi e teamă ca nu cumva, conspirația reușind, să nu devenim dintr-o dată niște personalități. Ar fi foarte trist. Asta m-ar obliga să ascult tot restul vieții considerații generale privind istoria peregrinărilor dumitale prin lume în căutare de adepți, copiii mei ar fi puși la școală să învețe pe de rost balade în care erou ai fi dumneata, ziarele ar publica din două în două săptămâni portretul meu și pe al dumitale, o dată pe an s-ar organiza serbări costisitoare în cinstea noastră și am fi îndemnați să ne povestim în cazărmi și pensioane biografia, pe rând.

Va urma

Adrian Marino

Nu pătura subțire de intelectuali occidentalizați, din care fac și eu parte, va modifica situația. Ea nu are practic nici o influență.

„Salvarea” va veni probabil în timp, paralel cu formarea, inevitabil înceată, a păturilor mijlocii, oricât de paradoxal ar părea, tot din partea nomenclaturii mafioate actuale, în plină fază de acumulare capitalistă sălbatică, mai exact spus, de jefuire a Statului de tot ce se poate fura din patrimoniul său. După două-trei generații (imposibil de prevăzut o perioadă exactă), urmașii acestor mafioți nomenclaturști actuali vor deprinde sensul proprietății particulare (deci al independenței și libertății) și al legalității (deci al egalității în drepturi și datorii). Și atunci, probabil, raportul de forțe și peisajul social se va schimba. Nu sunt chiar simple reverii ideologice, deși, recunosc, intră și o bună parte de optimism și foarte multă imaginație în astfel de viziuni „prospective”, „futurologice”. În definitiv, marea

Altă Românie (10)

burghezie engleză cum s-a format? Prin jafuri coloniale, în primul rând.

În orice caz, nostalgia colcoțivistă-etatistă-cornunistă rămân încă puternică la forțele politice cu adevărat active. Referințele permanente ale lui I. Iliescu la exploatare și lupta de clasă sunt cea mai bună dovadă: „Revoluția din decembrie 1989 nu s-a făcut pentru a aduce vechii proprietari și marii profitori” (România liberă, 15 august 1998). Îți vine să-l întrebi: dar, în definitiv, pentru ce s-a făcut? Pentru a menține la putere sistemul comunist și clasa nomenclaturistă? Pentru a continua și consolida țărâni-zarea țării (vezi și programul Fundației Naționale „Niște Țărani”), într-o perioadă când întreaga Europă se urbanizează? Când în Occident, abia 8-10% din populație se mai ocupă cu agricultura? Și unde, în orice caz, țăranul tradițional a dispărut, transformat în fermier? Ceea ce nu este deloc același lucru? Doar că imbecilizarea „poporului” a atins cote într-adevăr alarmante. El aduce la putere pe oricine îi garantează parazitismul, securitatea existenței fie și în mizerie, dar „sigură”, cu o formidabilă și uluitoare lipsă de memorie istorică. Alegerile viitoare s-ar putea să echivaleze, din această cauză, cu o uriașă sinucidere colectivă. N-are însă pentru aceas-

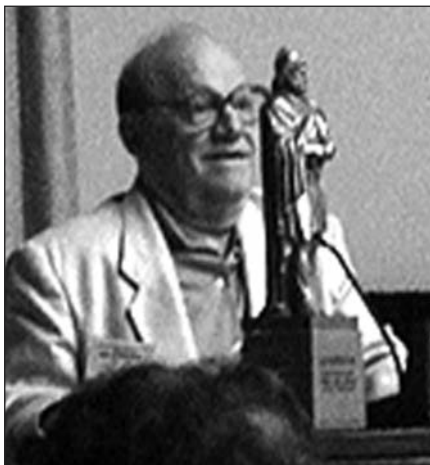
tă populație primitivă și amorfă nici o importanță. Dresajul comunist, pe care-l invoc mereu în mod inevitabil, este și rămâne mult mai puternic. Iau act cu realism și stoicism și de această tristă realitate. Ceea ce nu mă împiedică să-mi duc visul unei alte Români până la capăt. S-ar putea ca această Viață să fie de altfel și ultima mea carte. Și măcar în felul acesta, foarte sumar și confesiv, să rețin și să notez o serie de idei care într-adevăr mă obsedează.

Oscilez mereu între previziuni sumbre și visuri ideologice de reconstrucție post-comunistă. Este posibilă o altă Românie? Respectiv o Românie necomunistă? În împrejurările actuale, repet și insist, operația rămâne extrem de dificilă. Mesajul anticomunist, de fapt, nici nu poate „trece” într-o țară și într-o societate unde toți au colaborat, vrând-nevrând, pasiv sau activ, pentru a supraviețui. Putem, bineînțeles, culpabiliza, teoretic și absolutist vorbind, o întreagă colectivitate. Dar a nu ține seama de realitățile contextului istoric imediat nu reprezintă, totuși, o atitudine lucidă și realistă. Admit: o situație grea, nu o dată respingătoare. Totuși inevitabilă. Cred că formula celor „două Români” ar trebui aplicată și în acest caz. O Românie reală, de care nimic nu

mă leagă și dacă aș fi putut aș fi eliminat-o total din istorie. Și o altă „Românie”, nostalgică, modernă, civilizată, citadină, civică, burghezo-capitalistă, bogată, europeanizată sub toate aspectele, deocamdată irealizabilă. Am visat o altă „revoluție”. Rezultatele sale nu le mai caracterizez. De altfel, și până acum notele mele critice sunt extrem de abundente și precise, chiar dacă nesistematizate. Dar nimic nu mă împiedică „să visez” cu ochii deschiși, la o altă, la noua mea Românie. Este vorba bineînțeles de „pașoptism”. Și, totuși, de ceva mai mult decât Cântarea României a lui Alecu Russo și a epocii sale. Intervine, în plus, un secol și jumătate de noi experiențe istorice, de reflexie critică și de o formă nouă de patriotism, constructiv și „luminat”. El nu are nimic, dar absolut nimic de-a face cu naționalismul și șovinismul actual, rudimentar și demagogic. Sunt doar un simplu „român european”. Și la fel aș dori să fie și să se comporte toți sau cei mai mulți dintre compatrioții mei. Și I. D. Sîrbu făcea o astfel de mărturisire în Jurnalul său.

În primul rând, o Românie civilizată, bina organizată, cu o puternică infrastructură. O Românie solidă, pusă pe baze cât mai roziatentive posibile. Am un bun exemplu românesc în proiectele și construcțiile unui inginer român.

Va urma

Augustin Deac

Să nu vă placă să fiți răniți de unguri! Strămoșii viteji prin luptă au păstrat Inăul! Apărați cu ură și apărarea Streiului semănând puterea ta, nimicind, cântând, zăvărând! În răsărit, cu armatele vom purta război! Vom folosi ca alegerea mică și alegerea mare aceea să nu încheiem tratat! Să ne întoarcem la marea importanță a alegerii! Să zicem da, deși păgânii tot în aceeași stare, în anul 1080 ne-au luat 80 de robi. Tot așa, pe calea păcii, cei de la răsărit de Rarău, alegând belșugul, s-au imbarcat pe 27 de corăbii pentru Bizanț și Iber prin viclenie mâniașă i-a folosit cu desăvârșire ca pe niște păgâni. E de folos drumul de odinioară al lui Vlad la Bizanț, care lovește mergerea, pe mai multe căi, a loviturilor laolaltă, și aici și la Tisa, (teritorii) ale lui Vlad, marele șoim! Prin luptă Tisa a fost luată; Aradul lovit; Mântuitorule! Nenorocire e drumul încheierii păcii; pentru noi e marea nenorocire! O mare viclenie! Au, vai, viclenia va face fiii pământul umbrelor! Drumul tău e al marelui Mântuitor lovit (zice), furia profetică înaltă Ajută semănăturile când drumul vicleniei se va usca! Bătălia e calea ta! Au a ta cale să fie lovită de mânia profetică vicleană. Au drumul tău merge spre limpedea Tisă, furios, cu strigăt de șoim! Urmași ortodocși, loviți însuflețirea profetică, catolică și marea însuflețire profetică a șoimului, a drumului tău va fi marea luptă și victoria în-

O cronică românească însumând 448 de pagini, din secolele XII-XIII, scrisă în limba română arhaică cu alfabet geto-dacic.

Codex Rohonczy (4)

altă! Au, vai, viclenia să fie pământul umbrelor în calea ta! Apărarea Mântuitorului, a marelui Mântuitor este drumul tău lovit, vai, de viclenie! Să ne amintim de norul ars în anul 1035 Ia Inău, destul! În apărarea sa am adăugat în anul 1050 la Inău ceată temerară! Vitejii fii situați în drumul tău sau împotrivit cu toții. La Inău margine au pus! Apărarea-i sarcină rănită! În apărarea sa, fiii s-au așezat; și fiii răniți astfel s-au așezat! Armatele rățăcitoare singuri fiii au înfrânt-o; cu strigăt de șoim au apărat Inăul; și împăratul Ioon, viteazul, i-a învins - după Zonar lor le-a oprit drumul! Cu plăcere (vă anunț). Că o năvălire nouă, Vitejii de la răsărit de Rarău în luptă au învins-o! În apărarea sa, să smulgem, o, să smulgem Aradul rățăcitorilor! Apără îndoit Inăul statornic ție! de la unguri până la Mare! O, Streiul tău păzește-l, cu stigăt de șoim umple-l cu desăvârșire! Pentru Tisa înșirăm tratate de pace, pentru tine, cum ar fi, pentru mine și mânia ta; pacea oprește să se nască drum mâniai tale; o, cu desăvârșire ține paza moștenită și cu strigătul tău de șoim umple importanta luptă împreună cu ai tăi! Victoria luptei scoate la iveală dușmânia drumului tău și a lui Isus al tău și oprește șoimii iadului; o mare viclenie saltă ție mare ceartă, ție, și în acest fel rățăcirea către Iad! Drumul fratilor tăi, al tău drum e Tisa ta! Corăbiile la drum să se așeze, în drumul trudei tale! Fiii au purtat războaie trecute, ajungând la 54 victorioase pe Tisa și, adeseori, și pe drumul Mo mei. Drumul celor cu ochii cenușii ba-

tând în galben va tace ca pământul; în fața luptătorilor tăi, se vor usca! Cei cu pantaloni lungi și largi merg ca Ulise și ție așează, aici, azi, marii profeții rău lovite în apărarea sa, în apărarea lor cu desăvârșire și a marii profeții rău lovite, grâu, transportându-l cu ambarcațiuni, binevoitori pentru marea ta victorie; și Marele Bizanț așează corăbii și luptători binevoitori; și pentru tine importantul Aiud coboară cu toți luptătorii în drumul tău; în drumul și în marea luptă pentru apărarea Aradului, cu Marele Mântuitor în importanta luptă, vin de la Rarău armii; și cu marii Sahara, împreună cu ajutorul Mântuitorului. Să-i oprim, cum spun piesele de teatru că l-am oprit pe Atila, cu corăbiile din drumul lor!" Iată dar, un autentic document românesc, care dezvăluie tendințele cotropitoare ale regatului ungar, în căutarea lor nestăpânită de noi jafuri și dominații. Conținutul Discursului conducătorului român dezvăluie o seamă de date, fapte, evenimente, cu totul necunoscute până acum de istorie. În primul rând, rezultă cu claritate că Țara Românească era UNA, de la Marea Neagră, până la Rarăul nordic moldovenesc și dincolo de Carpați, până la Maramureș și râul Tisa. Firește, după cum reiese din textul documentului, în cadrul acestei Țări unitare, ființau o seama de organizații politice locale, subordonate domnitorului, care își avea reședința în Muntenia, demonstrând prin aceasta că de aici, din Țara Românească a Munteniei, domnitorul român îi chemă la luptă, la organizarea rezistenței față de cotropitorii Regatului ungar, care, din nefericire, după cum se consemnează în discursul amintit, ocupaseră teritoriile strămoșești de la Tisa, ba și localitatea Arad. **Va urma**

Radu Mihai Crișan

„Azi(;) nu mai există nici boierie nici boieri. Precum nu se poate vorbi de monoteiști fără Dumnezeu, de școli fără dascăli și fără elevi, tot așa nu poate fi vorba de boieri fără instituția militară-aristocratică a boieriei. Cu rațiunea ei de-a fi a trebuit să dispară”.

Veneticii „nu erau români”. „Inima lor de străin, fără tradiții hotărâte, fără patrie hotărâtă, fără naționalitate hotărâtă, nu putea să sufere [pe] acei stejari de seculi, pe acei boieri mari, stâlpi ai țării, cum se numeau, neîndoșiți de furtună cu toate vijeliile vremurilor, plecându-se uneori bătailor neînduratului Dumnezeu, nefrângându-se niciodată! Aceasta este istoria fanarioților, a căror misiune era de-a dezrădăcina și corupe pe boieri”.

„Pentru ca poporul să-și fi păstrat puterea lui de reacțiune în contra epocii turpitudinilor s-ar fi căzut să nu avem epoca(;) fanarioților, (;) care(;) s-au îngrijit a stârpi din rădăcini sentimentul de demnitate națională. Atunci s-a pregătit spiritul public de astăzi”.

„Bietul Tudor și cinstitele domnii de boieri mari

Testamentul politic al lui Mihai Eminescu (15)

„Înmulțirea claselor consumatoare și scăderea claselor productive, iată răul organic, în contra căruia o organizare bună trebuie să găsească remedii.”

care au urmat după el, reacțiunea contra fanarioților n-a durat decât 30-40 de ani, timp prea scurt pentru ca, prin părinteasca oblăduire, cum se zicea, și prin bugetele cu baierile pungii legate cu șapte noduri, să poată îndrepta o țară a cărei inimă era stricată. Fanarul de la noi a trebuit să renască mai puternic în vlăstarele rămase în pământul țării. Strămoșii au mâncat aguridă și nouă ni se strepezesc dinții”.

„America dunăreană se mai numește încă în ironie România”.

„Câțiva franci și câteva masalale împărțite la primărie vor produce oricând simpatiile necesare unui guvern(;) și vor închide gura nemulțumiților”. Căci, truditul: „întreaga organizație a Statului a îngrijit să n-aibă cu ce-și ținea zilele de azi pe mâine”.

„Credem că ne putem dispensa(;) de venerabilele piei de vițel ale culturii întinse și variate și a ne mulțumi cu cunoștința de țară și oameni și mai cu seamă cu acea calitate ce distinge pe omul de stat înaintea ambițiosului și a curtizanului: cu integritatea și energia caracterului”.

„O minte clară și o inimă dreaptă plătesc în viața unui popor mai mult decât o mie din frazele

oratorice(;)”.

„Mircea I a domnit de la 1387-1419, adică treizeci și doi de ani”.

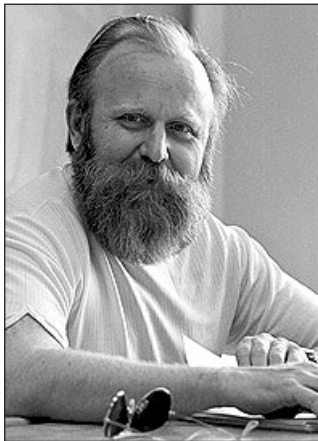
„Minunea consistă tocmai într-asta că, într-un timp în care Europa toată se bătea în capete, noi am avut norocirea de-a avea după-olaltă, o dată în Muntenia pe-un Mircea, apoi în Moldova pe Ștefan cel Mare. Acest din urmă era fiul de suflet al lui Mircea; el copilărise la Curtea de Argeș și la Târgoviște, el avea aceeași tendință de-a uni creștinătatea contra Semilunei; c-un cuvânt avea o idee superioară individualității sale”.

„Tocmai documentele lui Vlad Dracul și Vlad Țepeș conțin numirea a mulțime de boieri, cu rangurile lor, pe când în documentele anterioare, ale lui Mircea, vedem vreo 5-6 nume de botez, neavând însemnată alături nici o demnitate la Curte, ba-n unele hrisoave nu figurează chiar nici un nume de boier. Se pare dar că demnitățile la Curte au luat naștere, după model bizantin, în urma morții lui Mircea: Tocmai sub Vlad Dracul găsim logofeți, spătari, stolnici, paharnici, comiși etc. Se-nțelege, Vodă trăise la Curtea polonă, la cea ungurească, la cea bizantină, la toate pe când, pe când bătrânul Mircea nu fusese nicăieri din țară afară

decât o dată la Brașov, la încheierea unui tractat de alianță cu regele Ungariei”.

„Veți găsi între boierii lui Vlad Țepeș pe-un Dragomir al lui Manea Udriște, veți găsi pe-un Vintilă Florescul, dar de Caradale (dar de venetici n.n.) nici urmă”.

„De ambiții sunt mișcate multe naturi superioare, de vânătoare a banului niciuna. E prea adevărat însă că pe ambițioși nu-i poți întroluca așa de lesne, nici-i poți organiza atât de splendid precum Caradalele se organizează, la comandă, în societate de exploatație. Ambițiosul nu vrea să ia din totalitatea sudorii comune, din averea publică o parte fără nici o compensație, fără nici un contraserviciu, ca postulanti și cumularzii; ambițiosul, din contra, e în credința fermă că serviciile pe care le-ar da el națiunii ar fi echivalente, ar întrece chiar cheltuiala comună. Eroare poate, dar o eroare cel puțin demnă de-un om. Voi nu aveți onoarea de-a vă înșela, voi știți foarte bine că serviciile ce le aduceți societății nu fac doi bani, de vreme ce se soldează cu pagubă, și cu toate acestea nu vi-i rușine să vă creați pentru aceste pretense servicii retribuțiuni nemaipomenit de mari. **Va urma**

Frank Herbert

„Noțiunea de progres acționează ca un mecanism de protecție pentru a ne apăra de teroarea viitorului.”

„Nevoia persistentă de un univers logic și coerent este profund ancorată în inconștientul uman. Dar universul real se află întotdeauna cu un pas în afara logicii.”

„Există în fiecare lucru un aspect care este o părtică din universul nostru. Simetrie, eleganță, grație- însușiri pe care numai un artist adevărat știe să le redea. Le observăm în perindarea anotimpurilor, în alunecarea nisipului pe panta

Citate din „Dune“

unei coline, în înfățișarea ramurilor unei tufe de creozot sau în forma frunzelor sale. În viețile noastre, în societatea noastră, noi încercăm mereu să copiem aceste modele, căutăm ritmurile, unduirile, formele care ne sunt prielnice. Și totuși, nu-i greu de întrezărit pericolul care există în dobândirea perfecțiunii totale. Căci, fără îndoială, modelul desăvârșit își are și el propria lui fixitate. La acest nivel al perfecțiunii, totul duce la moarte.”

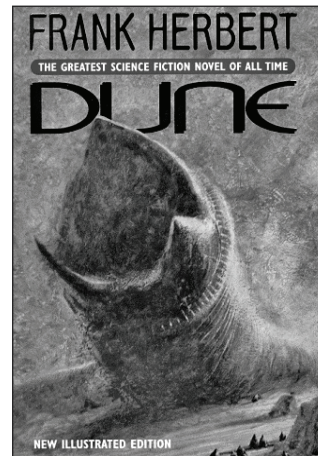
„Păstrați controlul banilor și al alimentelor. Restul lăsați-l prostimii.”. Așa vă povățuiește Împăratul Padișah. Și vă mai spune, tot el: „Dacă vreți profituri, tre-

buie să guvernați”. Există un adevăr în aceste cuvinte, dar eu mă întreb: ”Cine este prostimea și cine sunt guvernanții?”

„Când legea și datoria sunt totuna datorită religiei, nu poți fi niciodată pe deplin conștient, nu ajungi niciodată să te cunoști pe de-a-ntregul. Întotdeauna ești ceva mai puțin decât un individ.”

„Prea des mânia îl face pe om să-și iasă din minți și să respingă ce-i șoptește eul interior.”

„Dincolo de un punct critic dintr-un spațiu finit, libertatea descrește proporțional cu creșterea numărului. Acest lucru este la fel de adevărat pentru ființele umane din spațiul finit al unui

ecosistem planctar, ca și pentru moleculele unui gaz închis într-un recipient etanș. În ceea ce îi privește pe oameni, întrebarea este nu câți pot supraviețui în cadrul sistemului, ci ce fel de existență va fi posibilă pentru cei ce vor supraviețui.”

„Spune-mi ceva despre/Privirea ta/Și-o să-ți vorbesc despre/Inima ta./ Spune-mi ceva despre/Tălpile tale./Și-o să-ți vorbesc despre/ Măinile tale./ Spune-mi ceva despre/ Odihna ta/ Și-o să-ți vorbesc despre/ Veghea ta./Spune-mi ceva despre/ Dorințele tale/ Și-o să-ți vorbesc despre/Împlinirile tale.”

Inocența

Un copil de 10 ani stătea în fața unei vitrine a unui magazin de pantofi pe stradă, desculț, privind prin fereastră și tremurând de frig. O doamnă se apropie de copil și îi spuse: - Micuțul meu prieten, la ce te uiți cu atâta interes prin fereastra asta? - Îi ce-

ream lui Dumnezeu să-mi dea o pereche de pantofi, a răspuns copilul. Doamna l-a luat de mână și au intrat în magazin. Ceru vânzătorului o jumătate de duzină de șosete pentru copil. Întrebă dacă i-ar putea da un vas cu apă și un prosop. Vânzătorul îi aduse

ceea ce i-a cerut. Ea luă copilul în spatele magazinului, îi spălă picioarele și i le-a șters. Atunci vânzătorul sosi cu șosetele. Doamna îi puse o pereche copilului și îi cumpără o pereche de pantofi. Restul de șosete i le dădu copilului. L-a mângâiat pe cap și i-a zis: - Nu e nicio îndoială că acum te simți mai bine micuțule! Când ea se întoarse ca să plece, copilul o prinse de mână

și, privind-o cu lacrimi în ochi, o întrebă: - Dumnezeuastră sunteți soția lui Dumnezeu? Cu trecerea anilor ne pierdem inocența, care nu este altceva decât înțelepciunea pe care ne-a dat-o în dar Dumnezeu. Dacă privim viața cu ochi de copil, s-ar putea să înțelegem mai bine acest joc de a trăi și a evolua.

Propus de M.M.

Gheorghe Palel

Clitemnestra: Mi te împotri-vești? O, ești în stare să-mi spui că ai acum genunchi de piatră? De ce nu ai rămas atunci la Troia?

Agamemnon: Eu am răpit-o. Am adus-o-ncoace ca să răzbun femeile furate de răpitorii ce veneau din Troia.

Clitemnestra: Nu mă minți! Cunoscești în stare de când cu Ifigenia am venit la tine să se mărite cu mult lăudatul Achile care a fost ucis de către Paris. Această roabă va muri îndată. Și tu o vei ucide!

Agamemnon: Nu se poate, eu i-am promis că viața-i e cruțată.

Clitemnestra: Dar eu nu i-am promis nimic femeii mai tinere ca mine care încearcă prin vicleșuguri să îmi ia bărbatul.

Cassandra: Vai doamnă, sunteți crudă și nedreaptă. Nu vă gândiți, suntem învinși, dar oameni rămânem pînă la ultima suflare. Ori poate nu știți ce înseamnă oameni?

Clitemnestra: Tu mă înfrunți astfel? Obrăznicia se cere chiar acum a fi plătită, cum pentru Troia voastră blestemată eu mi-am pierdut fiica și lumina și liniștea și dragostea de viață.

(Clitemnestra orbită de furie, se repede și-i scoate spada de la brîu lui Agamemnon și cu o lovitură năprasnică și dibace o înjunghie pe Cassandra. Agamemnon surprins de repeziciunea Clitemnestrei, nu are timpul necesar să o apere pe Cassandra. Cassandra se prăbușește și moare.)

Agamemnon (14)

Clitemnestra: Acum murind, să știi ce-i răzbunarea să știi și tu în lume ce-i durerea...

(Cîțiva sclavi scot în tăcere din sală trupul neînsuflețit al Casandrei.)

Agamemnon: Nu trebuia să îți arunci necazul pe viața roabei ce o adusesem drept cheazășie a căderii Troiei.

Clitemnestra: O aperi? Îndîrjirea în mine nu mai are astăzi margini.

Agamemnon: Greșeala-i mare Clitemnestra. Însă ție orice îți iert. Și tu ai fost aceea care ai putut să ierți și să-nțelegi.

Egist (perfid): Mărita doamnă de asemeni, iartă că ai adus-o-n Argos pe Cassandra căci pentru tine, rege Agamemnon regina ta nu știe ce e ura!

Agamemnon: Nu cred că este cazul ca tu, Egist, pe care te iubesc ca pe un frate să te amesteci între noi cu vorbe, chiar dacă nu sunt pline de păcate cum profetea Cassandra la venire.

Egist: Eu nu cunosc în lume ce-i păcatul!

Agamemnon (schimbînd vorba) Obişnuiam pe timpuri, ca îndată ce reveneam să fac întîi o baie, o baie de purificare ce am simțit-o întotdeauna a fi de trebuință; atîția oameni am ucis în lupte! Așa că am să fac întîi o baie, pe urmă vreau să îmi revăd copiii.

Clitemnestra: Sunt numai doi!

Agamemnon: Toți trei aş vrea să fie de față la această revelare... M-au preaslăvit aheii, cum doar zeii sunt preaslăviți la marile serbări! Și m-am gândit atunci la Ifigenia.

Clitemnestra: O, știu cum te-ai gândit! Te du în baie fă-ți baia sacră de purificare - apoi urmează să-ți revezi copiii și-n cinstea ta vom face un mare ospăț.

Egist (mieros): S-au pregătit viței de un an și capre pentru un ospăț cum știu a-l face zeii. Sunt vinuri vechi și limpezi, vinuri rare, spre a ne veseli pentru izbîndă și pentru întoarcerea aceasta a bucuriei ce ne-ai adus-o-n sufletele noastre, tu cel viteaz și fără de greșală!

Agamemnon: Greșeli avem cu toții, însă omul vederea largă trebuie să o aibă, să nu gîndească numai pentru sine cum să-și îmbuibă pruncii și să-i facă robi ai plăcerii și ai neputinței, pentru cei mulți, să ne jertfim copiii, să ne jertfim pe noi, dacă se cere, victoria e hoată ca o vulpe, izbînda nu înseamnă doar putere din renunțări ne e țesută viața! Spre gloria întregii țări e bine, durerea ta să treacă deoparte, să uiți de ea și să te uiți pe tine! Ia ascultați ce zarvă se aude, ce bucuroși mă aclamă azi aheii! Și bucuria între oameni crește că nu le vor mai fi de-acum răpite femeile, surorile și fiicele. Ei către zei mă preaslăvesc pe mine fiindcă eu victoria le-am adus-ț, dar e victoria lor, nu-s eu acela care am învins, ci ei. Eu am fost numai un basileu nefericit, o căpetenie ce n-am știut nici liniște, nici tihnă, un comandant, un slujitor al gloatei și am slujit-o fără de odihnă...

(Agamemnon pleacă pe o ușă laterală în marea baie din palatul Atrizilor. În cîteva secunde Egist și Clitemnestra intră după dînsul grăbiți. Prin ușa rămasă deschisă, se aude un strigăt, vocea ascuțită a Clitemnestrei): Slăviți să fie zeii! L-am ucis!

(Lumina scade încet, apoi se luminează treptat. În mijlocul sălii corpul neînsuflețit al lui Agamemnon acoperit cu plasa sub

**Continuare în
pagina 31**

Eugène Ionesco,

Între oroarea de a trăi și oroarea de a muri

Andrei Oișteanu

Cum comemorăm un scriitor clasic? Șlefuindu-i lespedea de pe mormânt? Lăcrimând patetic la poalele monumentului? (Re)citând nostalgic câteva clișee uzate și abuzate? Sau încercând să aflăm mai multe despre viața și opera lui, despre speranțele și nefericirile lui, despre eventualele lui traume și despre modul cum a știut să le depășească?

Într-un text programatic din 2003, intitulat *Mai e nevoie de biografii?*, Mircea Cărtărescu - intrigat de șablonizarea și falsificarea biografiilor scriitorilor români - scria următoarele: „Biografia autorilor era plicticoasă și greu de suportat în istoriile literare clasice nu numai datorită acumulării seci de date, ci și sentimentului că ți se vinde o butaforie, sentiment pe care l-am avut de-atâtea ori ca student ascultând cursuri despre olimpianismul lui Odobescu (fără să se sufle o vorbă despre sinuciderea lui din dragoste și despre morfinomania sa)”.
 Se împlinesc o sută de ani de când, la 13/26 noiembrie 1909, s-a născut la Slatina Eugen Ionescu. Cu acest prilej, public un fragment dintr-o carte în curs de apariție la editura Polirom, intitulată *Narctice la români. Istorie, religie și literatură*.

Ionesco diagnosticat de Cioran

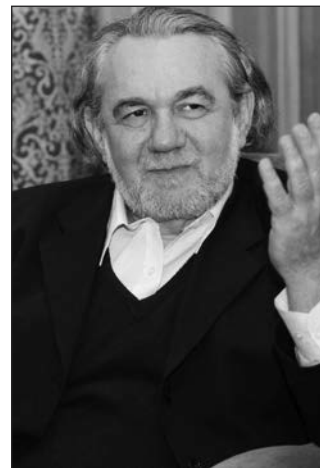
Lui Cioran i-a plăcut să-i diagnosticheze și să-i doftoricească pe alții. „Ca orice bolnav care se respectă - observă inspirat Marta Patreu -, [Cioran] a început să facă pe doctorul. Nu numai cu sine, ci și cu alții”. În ceea ce-l privește pe Eugène Ionesco, diagnosticul dat de Cioran este de domeniul psihiatriei: „În fond [Eugen] e foarte nefericit, veșnic pândit de crize depresive, de accese insuportabile de apatie”, îi scria Cioran prietenului Arșavir Acterian la 13 martie 1979. O criză severă de depresie psihică a traversat Eugène Ionesco în primăvara anului 1967, când a plecat în Elveția pentru tratament. Ca să-și depășească depresia, dramaturgul bea alcool, care evident îi accentua criza. Nu putea ieși din acest cerc vicios și căuta alinare, telefonându-i lui Cioran la Paris. Paradoxal, proverbialul propovăduitor al sinuciderii a devenit psihiatrul care îl alină pe depresiv.

Ceea ce-și notează Cioran în *Caiete* în aprilie 1967 pare incredibil: „E[u]gen îmi telefonează din Lucerna, unde ar trebui să facă o cură într-o clinică. E ora 10 dimineața și îmi spune că nu mai rezistă; că nu poate

ieși din crizele de depresie și mă întreabă cum fac ca să trăiesc. Îi răspund că exact aceeași întrebare mi-o pun și eu, și că mă admir că pot să continui. Eu însă nu beau, și i-am spus lui E[u]gen că alcoolul e diabolic, că atâtea vreme cât o să bea nu va putea ieși din infern [...]. E[u]gen telefonează taman la miezul nopții de la Zürich. Plânge, suspină, miorlăie aproape, îmi spune c-a băut în cursul serii o sticlă de whisky, că e în pragul sinuciderii, că-i e frică [...]. Îl implor să nu mai bea, să plece din Elveția și să se interneze într-o clinică la Paris, ca să poată fi vizitat. [...] I-am spus că trebuie neapărat să se abțină de la alcool; îmi spune că nu poate; c-a încercat și știe că-i e cu neputință. [...] I-am spus că dacă nu renunță măcar o săptămână-două la alcool, e pierdut. Astăzi i-am spus: nu bea, dacă simți că ai poftă să bei, ia o carte de rugăciuni, spune o rugăciune. Îmi spune că nu mai poate să se roage, că a încercat mai de mult, dar că acum îi e cu neputința. Și începe iarăși să se plângă și să protesteze: Nu mai sunt jucat în Germania etc. [...]. E[u]gen îmi telefonează de două ori pe zi de la Zürich. Dimineața îmi promite că nu bea, seara e beat și-mi vorbește despre sinucidere. Iar eu, care am făcut apologia sinuciderii, încerc să-l împiedic s-o facă”.

Principalul motiv al deprimării dramaturgului era impresia că nu mai este jucat și că celebritatea lui apune. Impresia lui Eugène Ionesco era falsă, având în vedere faptul că în acei ani piesele lui erau foarte jucate în toate teatrele din Europa (din 1964 chiar și în România comunistă). Dar, cum știm, percepția unui fenomen poate să fie complet diferită de fenomenul însuși. „Gloria lui morbidă, absurdă, nefastă, - scrie Cioran - nu a făcut decât să-i agraveze starea și problemele. O glorie ce are chipul blestemului.”

Diagnosticul lui Cioran este de nivelul unui autentic psihiatru. Celebritatea are asupra lui Eugène Ionesco efectul unui drog periculos, care produce dependență. Este un soi de „elixir al diavolului”. Când doza acestui narcotic scade, dramaturgul îl înlocuiește cu un alt narcotic, alcoolul, care este însă și mai periculos. „«Celebritatea» - notează Cioran în *Caiete* - este o otravă pentru el, un drog ce i-a adus [lui Ionesco] doar neajunsuri, din care nu se alege cu nici o bucurie adevărată: o tortură, o pe-

▶ deapsă, o veritabilă agonie, de care însă nu s-ar putea lipsi. [...] Alcoolul și celebritatea sunt lucrări ale diavolului. Să nu cazi în patima celui dintâi, să n-o cauți pe cea de-a doua. Două primejdii care nu mă pândesc, chiar dacă în tinerețe am trecut foarte aproape de prima”.

Uitarea de sine

De regulă, se știe despre alcoolofilia lui Eugène Ionesco. În dimineața de 2 iulie 1966, de pildă, Cioran se întorcea „beat criță” după un pantagruelic chef nocturn cu Ionesco: „Este incredibil cât poate E[ugen] să mănânce și să bea”, își notează Cioran în jurnal. Putem oare să dăm totală crezare notațiilor de jurnal semnate de Cioran? Sunt notații cvasi-caricaturale în ceea ce-l privește pe Ionesco. Știm că Emil Cioran era excesiv în scris și că ar fi putut să exagereze și în cazul depresiei dramaturgului. „A gândi înseamnă a exagera”, își nota el în jurnal în 1963. „Exagerez, fără îndoială”, îi scria Cioran lui Arșavir Acterian într-o epistolă din 1974.

Ar trebui deci să coroborăm informațiile provenite de la Cioran cu altele. Ar fi unele semnale din tinerețea bucureșteană a lui Eugen Ionescu. Mihail Sebastian, de pildă, își nota în jurnal, în februarie 1941, că într-o dimineață Ionescu (atunci în vârstă de 31 de ani) s-a „îmbătat repede, după câteva cocktail-uri”. Foarte agitat psihic și „amețit de băutură”, Ionescu s-a confesat prietenului Sebastian că mama sa „a rămas evreică până la moarte, când el – Eugen – cu mâna lui, a botezat-o”. Ionescu s-a destăinuit „ca și cum l-ar fi apăsă [o taină], ca și cum s-ar fi înăbușit”, notează Sebastian în jurnal. Trebuie să ținem cont de conjunctura momentului. Scena se producea la circa două săptămâni după rebeliunea legionară și pogromul de la București (21-23 ianuarie 1941), când cripto-evreitatea lui Eugen Ionescu era într-adevăr în măsură să producă angoase. Informația nu este complet relevantă, dar este un simptom că, atunci când trecea printr-o tulburare psihică, Eugen Ionescu încerca să se echilibreze bând alcool. Informațiile provenite din jurnalul lui Cioran din anii ‘60 pot fi coroborate cu cele provenite de la Eugène Ionesco însuși, din aceeași perioadă. Să luăm un text confesiv, „Présent passé, passé présent”, scris de Ionesco chiar în anul 1967. Dramaturgul se plânge ba că a ajuns „la capătul succeselor”, ba că îl doare cumplit capul după ce s-a îmbătat, ba că – la nici 58 de ani – își pierde complet memoria din cauza băuturii: „Când beau prea mult, nu-mi mai amintesc ce s-a întâmplat, ce am spus, ce mi s-a spus, ce am făcut. Mi se povestește a doua zi. Nici o amintire, doar o pată neagră”. Este declarația unui om căruia îi este groază de uitarea de sine „ca de moarte”: „Mi-e frică de uitare ca de moarte. Mă uit pe mine. Mă pierd pe mine. Mă înstrăinez de

mine”. Într-un cunoscut studiu (Mythology of Memory and Forgetting, 1963), Mircea Eliade a comentat mitologia și simbolistica „uitării”, a „beției” și a „pierderii de sine”.

„Fericit nu eram decât beat”

Concludent este și un alt text confesiv al dramaturgului, Journal en miettes, publicat la sfârșitul anului 1967. Din păcate, intrările în jurnal nu sunt date. Volumul este compus din pagini de confesiune ținute de scriitor în anii ‘60, până în vara anului 1967. Jurnalul cuprinde deci și episodul internării în clinica de la Zürich, din aprilie 1967. Era probabil vorba despre celebra Clinică psihiatrică a Universității din Zürich, unde a lucrat dr. C.G. Jung la începutul secolului. „Beția nu rezolvă nimic, dar nici psihologia elvețiană”, conchide pesimist Ionesco.

Problema „celebrității” („parte plăcută, parte insuportabilă”), ca motiv al depresiei dramaturgului („nu mai sunt jucat”), transpare și în acest caz: „Administratorul Comediei Franceze m-a chemat chiar adineaori la telefon spunându-mi că îl interesează ultima mea piesă. Ce puțin îmi trebuie ca să mă reechilibrez în dezechilibru”. Totuși problema gloriei personale apare în jurnalul ținut de Eugène Ionesco într-o formă mai puțin obsesivă decât o prezintă Emil Cioran. Autorul Rinocerilor nu riscă să devină „marioneta propriei vanități”, cum prevăzuse cu trei decenii înainte Pompiliu Constantinescu („Eugen Ionescu – sau marioneta propriei vanități”, 1934). Poate doar „un clown singuratic și trist”, cum l-a descris cu drag Michael Finkenthal: „Iubitul nostru clown, Ionesco”.

Adevăratul motiv al depresiei lui Eugène Ionesco este, simplu spus și cu propriile sale cuvinte, „frica de moarte”. El supraviețuiește dilematic, „sfâșiat între oroarea de a trăi și oroarea de a muri”. Paradoxal, frica de moarte poate să dea naștere gândurilor suicidare. Este vorba de o spaimă terorizantă în fața misterului morții și o povară strivitoare de a trăi în bezna emanată de „Soarele negru al melancoliei”, în celebra formulare a lui Gérard de Nerval, citată în jurnal chiar de dramaturg.

Va urma

Corneliu Leu

Din lumea lui... Stanley Kramer, despre care am vorbit într-un articol trecut ca o portavoce a celei mai vechi publicații în limba română din SUA și a susținătorului ei Dwight Luchian Patton, mi se adresează următoarea propunere: „La nivelul perimetrului național, am cerut distinsului om de cultura, intelectualului de marcă, patriotului adevărat, care este scriitorul Corneliu Leu (www.cartesiarte.ro) să facă un Apel prin care să ceară implicarea persoanelor de o integritate desăvârșită, indiferent de apartenența politică, la soluționarea problemelor cu care se confruntă pământul strămoșesc. Nu ne putem permite la nesfârșit să marginalizăm valorile pe considerente politice, sau să avem factori de decizie, la nivel național și internațional, persoane al căror nivel intelectual a rămas la faza de kindergarten”.

Onorantă această propunere, mai ales că ea este făcută în următorul context, mult mai larg decât modestele mele posibilități de cuprindere a unui curent de opinie publică: În prag de colaps economic generalizat, în anul de grație 2011, mi-a atras atenția un fragment dintr-o cuvântare a lui Cicero, rostită în anul 55 B.C., deci exact cu 2066 ani în urmă, fragment cu aplicativitate și referire deplină la perioada în care trăim actualmente. Deci, Cicero spunea: „Bugetul național trebuie echilibrat; aroganța autorităților trebuie moderată și controlată.

Plățile efectuate guvernelor străine trebuie limitate, dacă națiunea nu dorește să ajungă în stare de faliment. Populația trebuie din nou să învețe să lucreze, în loc să trăiască din asistenta publică.” (The public debt must be reduced; the arrogance of the authorities must be moderated and controlled. Payments to foreign governments must be reduced, if the nation doesn't want to go bankrupt. People must again learn to work, instead of living on public assistance). Deși am realizat că studiul a devenit o insurmontabilă povară pentru armatele de ignoranți și șarlatani care conduc destinele lumii - expresia aparține politicianului Thomas Paine, unul dintre părinții fondatori ai Americii - omenirea ar putea fi salvată de la iminentul dezastru, iminenta prăbușire ca să nu zic dispariție, numai prin implicarea persoanelor de o imaculată conduită, a oamenilor dotați cerebral în acest domeniu Machiavellic, care este politică.

La nivelul perimetrului național, am cerut... (aici urmează cele citate mai înainte și care ajung la concluzia imperativă:) Nu ne putem permite la nesfârșit să marginalizăm valorile pe considerente politice, sau să avem factori de decizie, la nivel național și internațional, persoane al căror nivel intelectual a rămas la faza de kindergarten. Haideți să urmărim indemnul dat de poetul și eseistul britanic, Charles Lamb; „Nu câștigăm nimic dacă suntem în compania celor ca noi. Ne încurajăm unii pe alții în mediocritate. Întot-

deauna mi-am dorit să fiu în compania oamenilor excelenți, mai capabili decât mine”. (We gain nothing by being with such as ourselves. We encourage one another in mediocrity. I'm always longing to be with men more excellent than myself). Aceeași cerebralitate o regăsim și la Buddha, care ne-a recomandat că, „în viața să căutăm compania oamenilor la fel de inteligenți ca noi, sau mai inteligenți; dacă nu-i găsim să umblăm singuri”. Cred că dacă vom căuta să aplicăm aceasta axiomă la nivelul oamenilor politici, vă asigur că fiecare dintre noi, care a evitat să pătrundă în acest infestat domeniu, va umbla singur...

...Iar eu, cu gura mea spurcată, aș adăuga nu numai că fiecare om de bună credință va rămâne de unul singur, dar însăși omenirea prăbușită se va împărți după alte criterii. De exemplu o împărțire ar fi între: Cei care n-au nevoie nici de morală, nici de susținere intelectuală, fiindcă umblă în haită - pe de o parte, iar pe de alta: Cei care degeaba s-au pregătit intelectual și aplică legile moralei, fiindcă sunt sortiți să rămână singuri și nu-i mai ia nimeni în seamă.

Și nu e vorba aici de perimata exprimare cu „proști dar mulți” ci, din păcate, de amenințătorul: „rău intenționați, dar puternici prin prostia noastră”! Acum însă, lăsând glumă la o parte, chiar dacă avertismentul ei e grav, trebuie să recunosc faptul că, printr-o suită de propuneri de conduită civică pe care le tot public de vreo zece ani, ca și prin ►

► volumul pe jumătate de studiu, pe jumătate de critică socială intitulat „DESPRE MERITOCRAȚIE” pe care l-am alcătuit pentru uzul studenților mei și care apare în bibliografia unor lucrări de diplomă și de masterat, ca și în referirile unor publiciști, eu, de fapt, am lansat acest apel.

Din păcate, dacă doar cei studioși învață niște precepte pentru examene și câțiva analiști fac divagații mai mult sau mai puțin inspirate, fără un adevărat curent de opinie publică pe care numai o mișcare puternică, bine dotată cu voință politică ar fi capabilă să-l impună până la nivelul comportamentului zilnic al fiecărui cetățean, nu putem face mare lucru. Prin asta, eu răspund încurajatoarei sugestii a confratelui nostru de origine, limbă și simțire.

Și, trebuie să recunosc faptul că am pornit în acest demers și de la o premisă care, până acum, nu s-a adeverit: Acea că românii din diaspora, care au experiența de a fi trăit și muncit în societăți civilizate, unde cutumele democrației sunt fixate măcar prin câteva trăsături esențiale, bine înrădăcinate și bazate pe o asemenea practică încât devin act reflex pentru fiecare gest cetățenesc, s-au molipsit de aceste valori ale democrației, au învățat să nu mai fie manipulați, au căpătat gustul de a-și impune voința politică pe care le-o cer atât interesele cât și morală prin care au învățat că pot trăi mai bine și mai civilizată și, astfel, vor fi ei în primele rânduri ale celor apți de a produce revirimentul național. În acest sens chiar am dezvoltat o părere care speram să devină nu numai pentru mine convingere: MERITOCRAȚIA; adică perfecționarea democrației prin scuturarea ei de populism, de demagogie și de accent pus numai și numai pe momentul și interesul obținerii votului, până la a se ajunge la o formă de conviețuire PERSONALISTĂ; adică de întâie-

tate absolută a intereselor afirmării oricărei persoane umane; adică de respect reciproc între toți membrii societății și legi care să asigure egalitatea nu ca egalitarism populist, superficial și ineficient, ci prin condiții de afirmare asigurate în mod egal fiecăruia. Ceea ce nu este deloc o idee nouă, ba chiar are multă experiență benignă, creștinismul îndemnându-ne de două mii de ani spre solidaritate prin grija și respectul față de semen.

Dar nu numai creștinismul cu vastitatea și universalitatea adevărilor sale ne vorbește despre asta. Ci chiar și unele exemple mici, mărunte, din realitatea de după 1989, când deveniserăm mai solidari și mai umani unul față de altul, dorindu-ne sincer binele unul altuia și apreciindu-ne sincer meritele, fără invidie sau carierism. Parcă știind mai bine decât astăzi că, prin meritele astea, pe care și le pune fiecare în valoare, vom face - vechea noastră vorbă de ideal național - „vom face din nou România Mare”!

Și dau numai exemplul devenirii unui ministru al culturii. Este vorba de Ludovic Spiess, Ludi, cum îi spuneam prietenii, care era un mare artist, o voce de aur recunoscută în lumea întreagă dar, propriu zis, nu un om politic. Se punea problema continuării marelui Festival Internațional „George Enescu” și multă lume dădea înapoi, nu îndrăzneam să propună ample și importante participări, nu știa de unde să ia fondurile. Atunci Ludi, din dăruire și nicidecum din politicianism, a izbucnit sincer fiind unul dintre cei care nu voia să lase să se piardă marele nostru eveniment cultural de talie internațională, dacă nu chiar singurul. S-a trezit în el inițiatorul și organizatorul, a început să se zbată, să vină cu propuneri, să caute idei, să găsească soluții. Și a pus în mișcare o întreagă mașinărie: Toate relațiile sale de mare artist, toate cunoștințele pe care le

făcuse printre somitățile lumii artistice internaționale, toate adevăratele valori mondiale care au răspuns chemării lui, fiindcă și el era o valoare mondială. Așa că a organizat una dintre cele mai glorioase ediții ale Festivalului „George Enescu” tocmai când acesta era sortit de alții să dispară și, după prestigiul sincer căpătat de România în 1989, ea a mai căpătat unul, precum și un motiv de faimă a culturii ei temeinice!

Nu vreau să amintesc aici practicile penibile și totalmente întristătoare prin care politicienii cu care am fost dăruți au distrus în două decenii totul. Continui cu amintirea stenică: Festivalul s-a încheiat cu brio. Românii erau mândri iar Ludi, organizatorul ediției care ar fi trebuit să eșueze, era aplaudat la o și mai mare scenă deschisă decât oricare alta pe care trăise momentele de glorie ale vocii lui minunate. Acum erau momentele de glorie ale descoperirii meritelor lui de dăruit manager și om de inițiativă al actului cultural. Și minunea conceptuală s-a produs. Duhul Sfânt s-a coborât asupra tuturor controversatelor sau necontroversatelor figuri din CPUN, care era atunci Parlamentul și, la o remaniere guvernamentală, ei și-au spus într-un gând bun de inspirație meritocratică: „Dacă Spiess a făcut minuni cu Festivalul, de ce să nu-l facem ministru al Culturii, ca să-și continue actele de dăruire și inițiativă pe care le-a demonstrat?!”... Ei bine, chiar dacă de atunci nu am mai întâlnit nici o dată în politica noastră o asemenea apreciere pe merit, asta mă unge pe suflet și îmi spune că nu totul e pierdut; că un conclav de oameni care decid - respectiv chiar electoratul dacă este dăruit cu voința politică a sincerității de intenție - poate alege pe merit și poate lua decizii de adevărat interes național și nu de meschin interes personal sau de grup.

Va urma

Crucea și Învierea în poezia golgotei românești

**Gheorghe-Constantin
Nistoroiu**

Națiunea Daco-Română, ca cea mai încercată și mai prigonită dintre Nații, și-a împletit logodna veșniciei, pecetluindu-și Destinul cu sângele mucenicesc pe Hrisovul heruvimic: în dor și suferință, în crez și îndurare, în chin și sărbătoare, în frângeri și înălțări, în tăceri și mărturisiri, în așteptări și împliniri, în înfricoșări și extazuri, în bocete și psalmi, în jale și hori, în apusuri și răsărituri, în lanțuri și libertate, în ingenuncheri și slavă, în cătușe și har, în chemări și alegeri, în suspine și Liturghii, în defăimări și laude, în lepădări și jertfe, în vânzări și mucenicii, în trădări și binecuvântări, sub denia Crucii, dar și sub apoteoza Învierii.

Poeții Crucii, ca Marii Sacerdoți ai Cuvântului dumnezeiesc și co-liturghisitori ai Suferinței Neamului, au plămădit în sângele, în crezul, în nădejdea, în jertfa și în dragostea lor, toată voința pătimirii, întrupată în: vânzarea, trădarea, prigoana, persecuția, defăimarea, batjocura, umilirea, biciuirea, amărăciunea, întemnițarea, calvarul Răstignirii, dar și în harul Slavei și al Învierii Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Maica Teodosia (Zorica) Lațcu a fost fiorul și fascinația "Mișcării gândiriste" și Petala de dor a Marelui Poem al Iubirii, binecuvântată de Marele Duhovnic Părintele Arsenie Boca. Coborâtoare dintr-o glorioasă obârșie a venit în taină ca un acatist al voinței, pe un vâl-mășag de Doine. Te vindem iar cu

sărutări viclene,/prin nepăsare oarbă și prin lene./Te biciuim cu vorbe de ocară,/Te pălmuim cu ură ca de fiară./Te adăpăm cu suc de-amărăciune,/din pofte rele și din stricăciune./Te ținutim pe cruci de nedreptate,/prin cuiele uciderii de frate./Iar împletim blestemele de tată,/să-ncingem, Doamne, fruntea-nsângerată./Tu iarăși zici, în blânda rugă-minte:/„Nu știu ce fac. Îngăduie-i, Părinte“. (Golgota).

Gânguritul ca o togă de April s-a pus în luntrea rugii, veghiind în luminișuri de pădure. Cerdacul surâsului a îmbrățișat-o ca pe-o chemare și nestatornicul soare i s-a întipărit în vocalele curcubeului dorinței. Tresare și se înfioară în faldurile învârtoșatului destin, care a pus soroace răscrucilor. Iureșul eternei goane a dorului s-a desprins semeț în azurul cântării.

Înspre tărâmul celălalt,/E loc închis cu gard înalt;/dar am văzut, printre uluci, Atâtea cruci, atâtea cruci.../Părea tot locul țintirim,/Păzit cu zbor de Heruvim,/Cu cruci de piatră, albe, mari,/Cu cruci de brad și de stejar./Și cruci de argint și de oțel,/ Cerneau lumină peste el,/Iar cruci de aur și de fier/Sclipeau ca semnele pe cer./Atâtea cruci mi s-au părut/Că toate una s-au făcut./O cruce mare strălucea./Sub gruel ei un Om zăcea./-Tu cum de poți să le mai duci,/ Atâtea cruci, atâtea cruci?... (Crucile).

Spărturi de beznă s-au năpustit peste marama sufletului lumii, punându-i bocetul în marș. Șoaptele inimilor de Mame licăresc ca

păpădiile înrourate. Boldul morții trece-n hlamida de flori. Aruncată-n noapte, vremelnicia cade peste irozi. Iudele se vântură în elegii tenebroase și luciferice. Scuipările se prefac în lacrimi de ceară, iar biciul loviturilor, devine o adiere îndrăgostită de mărgăritar. Palmele care L-au lovit pe Iisus s-au înaripat în fluturi. Sutașii păzesc lumina podidită din Îngerii. Trâmbița Sărbătorii vestește chindia Ospățului. Razele de soare se așează senin peste gătiții nuntași. Atotfrumoasa Maria cumpănește Taina Vinului și-a Vieții. La Dumnezeiasca privire, Apa s-a însuflețit îmbătată de salvarea vinului. Pâinea s-a rume-nit în brațele Crucii, îmbrățișând lumea în aburul ei cald, ca obrazul de copil. Crucea s-a-ntrupat în Mireasma Viței de vie, iar untdelemnul s-a împărtășit pe sprânceana Mirului. Piroanele s-au prefăcut în Potir de aur strălucitor. Buretele a absorbit zenitul din zâmbetul Fecioarei. Oțetul s-a prelins în fagurele de miere al Neamului Daco-Român. Fierea s-a preschimbat în figure de albine, iar Trestia s-a frânt în unda unui nufăr. Sulița s-a smerit incrustându-se în Sceptrul prea doritei păci. Țarina Olarului a rodit un camp de narcise. Infinitul a tras la sorti Viața. Mironosițele tămâie cu dorul lor Slava Prea Frumosului Mire. În cumpăna morții clopotul bate a nemurire. Pentru Fiii Binelui nu există moarte decât Trecere.

Un drum, ostași, o cruce. Și sub dânsa,/sfârșit de lovituri și de ocară,/E Fiul Tău. Cu încolțiri de fiară /mulțimea-n jur-sălbatic-valul strâns-a./S-au revărsat tălăzuiri de ură,/să pună stavilă iubirii sfinte,/Și i-au stropit și față și veșminte,/cu vorbe grele, ca o lovitură./Dar n-au știut călăii taina lină,/care-I dădea spre Golgota răbdare:/căci scrisă este taina asta mare./În Duhul Tău cu raze de lumină./Ei n-au știut că orice lovitură/și Tu o porți pe ►

► Trupul Tău Stăpână,/de aceea doar putut-a să rămână/Lumina neclintită-n val de ură./Durerea toată se împărțea în două,/și asta este tainica răbdare,/de aceea poate-n muta închinare,/un iconar Te arată astfel nouă./Străpunsă ești și Tu de răni. Pe frunte,/și Ție spini-Ți împletesc cunună,/mulțimea și asupra Ta, Prea Bună,/aruncă glodul greu, de vorbe crunte./Cum stai între femeii înlăcrimate/pe Tine Maica celui Răstignit,/Te-a arătat ducând, abia simțit,/spre Golgota, o Cruce luminată. (Spre Gogota).

Un amestec de arome s-a contopit pe chipul ei de Doină, învăluindu-i mirarea în bulgării din zori (Zorica). Vibrarea a pus rămașag pe mirajul luminii, ca izvorul de viață zburat în cuib de cuci. Pe covorul răbdării și-a mînat bidivii gândului în trap de chimvale. O dără de zbor i-a adus un trecut de văpaie, trudit în rapso-diile de veacuri, frământându-i mireasma în pâine și cuvântul în potirul binecuvântării. Safirul bucuriei, înmuiat în Ghiocelul Bunevestiri, i-a odrăslit crucea în Mugurele-nvierii.

Vă-ntreb pe cine plângeți, copile din Sion,/Și pentru cine-duceți în vasul vechi arome,/De jalea cui veșmântul și l-a cernit Salome/Și plânsul pentru cine răsună în Chedron?/Când miezul alb al zilei în umbre s-a-nvelit/Și-n templul sfânt cu zgomot s-a rupt catapeteasma/Sub Cruce, prohodirea de ce-și varsă mireasma,/Din ochii arși de lacrimi, din trupul istovit?/De ce să-I străngeți brațul cu patimă la sân?/Și giulgiul nou, copile, de ce-l roșiți în jale?/Și vă răniți genunchii în pietrele din cale/Și pentru cine-aprindeți făclii de dor păgân?/Priviți spre cer, surioare. Cu trupul prea curat./Mai alb ca pâinea jertfei din sfintele altare,/Mai alb decât potirul cu binecuvântare,/El stă în tronul slavei, de slavă-nconjurat./Din palma Lui nu curge șiroi de sânge greu,/Ci vinul bu-

curiei din veșnic sfânta Cină./Din coasta Lui țâșnește izvorul de lumină,/Menit pe veci să facă din om un Dumnezeu./Nu-L ungeți cu miresme pe Cel de-a pururi viu/Și nu-L culcați, fecioare, în giulgiu, sub piatra rece, Căci iadul plin de flăcări nu va putea să sece/Izvorul de viață ce curge prin pustiu./Vă-ntreb pe cine plângeți, copile din Sion,/Și pentru cine-duceți în vasul vechi arome,/De jealea cui veșmântul și l-a cernit Salome,/Și plânsul pentru cine răsună în Chedron?/Gătiți-vă mai bine cu sfinte bucurii/În alb veșmânt de raze și-n flori de fericire,/Gătiți-vă cu crinii ce-au dat Buna-Vestire/Și-n aur de iubire topiți podoabe vii./Pe harfe de lumină cântați cu vers de foc,/În glas de alăute și-n sunet de chimvale./Din suflete, făclie aprindeți-I în cale,/Că-n veci Lumina lumii scapă de sub obroc./În imn de biruință, copile din Sion, gătiți pentru-nviere în vasul vechi arome,/Veșmânt de sărbătoare să-mbrace azi Salome/Și stih de bucurie răsună în Chedron. (Prohodire).

Radu Gyr, poate cel mai mare poet al Crucii, și-a purtat cu demnitate crucea Neamului întru Hristos, fiind condamnat inițial la moarte, iar apoi la închisoare pe viață. Toată detenția sa a fost dominată de suferință și dragoste, de asceza suferinței de Neam și mistica iubirii de Dumnezeu. Prinosul sufletului său hăituit de hățișuri și ceață a spart cerbicia din vidul durerilor al celor ce ne-au vândut, se vînd și se mai vînd încă. Cu îndemnul iubirii în inimă, el a înflorit pe cărările celor mulți, florile de cais, iar cerul milos și deschis a coborât până la el și le-a-nmiresmat. De-atunci toată inima lui a fost izbăvită de Iisus, purtând în sânul luminii raza eternului soare al Neamului, așa cum corola își poartă cu gingăsie floarea sa cea mai nobilă. Pe țarina soartei sale s-au afundat împovărații ani, pregătindu-i jertfa curată pe Golgota românească. Sufletul i s-a îmbrăcat în dor de prea cucernic cer, iar zborul de heruvimi i-au scuturat

peste vise, lumini. Din albul crezului mărgăritar, și-a nălbit pașii târâți prin celulă și setea și jalea cu care-a stat împreună, au suspinat pe mucedele paie. Dar crezul i s-a ațâțat în prinosul îndurării și-n rodul răstignirii. Creanga cerului tresare și pe bolta lui nuntită, o primăvară plină se scutură de aur. Natura înmiresmată își prinde-n horă Florile, care surâd cu ochii-n rouă, la clopotele care bat imnul Învierii. Toate sufletele se mângăie fără răgaz și pe Crucea neînfrântă și sfântă, dorința Învierii cântă.

As`noapte Iisus mi-a intrat în celulă. O, ce trist, ce înalt era Christ!/Luna a intrat după El în celulă/și-L făcea mai înalt și mai trist./Măinile Lui păreau crini pe morminte,/ochii adânci ca niște păduri./Luna-L spoia cu argint pe veșminte,/argintându-L pe mâini vechi spărturi./M-am ridicat de sub pătura sură: -Doamne, de unde vii? Din ce veac?/Iisus a dus lin un deget la gură/și mi-a făcut semn ca să tac.../A sta lângă mine pe rogojină: -Pune-Mi pe răni mâna Ta./Pe glezne-avea urme de răni și rugină,/parcă purtase lanțuri, cândva.../Oftând, Și-a întins truditele oase /pe rogojina mea cu libărci./Prin somn, lumina, iar zăbrelele groase/se lungeau pe zăpada Lui vârgi./Părea celula munte, părea căpățână,/și mișunau păduchi și guzgani./Simțeam cum îmi cade tâmpla pe mână,/și am dormit o mie de ani.../Când m-am trezit din grozava genună,/miroseau paiele a trandafiri./Eram în celulă și era lună,/numai Iisus nu era nicăiri.../Am întins brațele. Nimeni, tăcere./Am întrebat zidul. Niciun răspuns./Doar razele reci ascuțite-n unghere,/cu sulița lor m-au împuns./-Unde ești, Doamne? - am urlat la zăbrele./Din lună veneau fum de cățui./M-am pipăit, și pe mâinile mele/am găsit urmele cu-ielor Lui... (As`noapte, Iisus...)

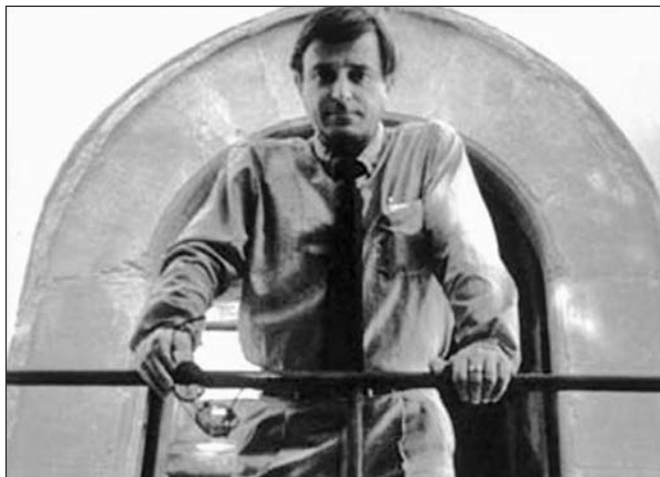
Va urma

Andrei Oișteanu

Mai toți comentatorii asasinării lui I.P. Culianu consideră că „fosta” Securitate română nu ar fi străină de acest asasinat, executat într-o perioadă politică extrem de fluidă și de tulbure a societății românești (începutul anilor '90).

21 mai 1991 – o zi neagră pentru cultura română. La această dată, în jurul orei 13, istoricul religiilor Ioan Petru Culianu, în vârstă de 41 de ani, a fost asasinat cu sânge rece într-un grup sanitar al Universității din Chicago. Era ziua Sfinților Constantin și Elena, ziua onomastică a mamei sale. Un glonț tras în ceafă cu un pistol – un modus operandi care indică o execuție cvasi-rituală, în orice caz simbolică. Barbarul act pare să conțină o „semnătură” și un „mesaj” amenințător: „Cine face ca el, ca el va păți”. Numele ucigașului, identitatea celor din spatele acestuia, motivele și circumstanțele asasinatului au rămas până astăzi necunoscute.

Nici recenta consultare la CNSAS a dosarului de urmărire informativă a tânărului Culianu, păstrat în arhiva Securității, nu a adus prea multe informații lămuritoare. Un dosar cenzurat, cu pagini lipsă și cu cele existente renumerotate. În orice caz, din dosar rezultă fără echivoc faptul că monitorizarea informativă a savantului a conti-

Asasinarea lui Culianu. După 20 de ani.

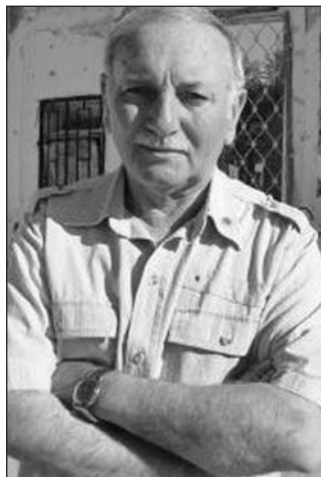
nuit și în anii '70-'80, mult după emigrarea sa în Occident, în iulie 1972. De pildă, o informare a unui colaborator al Securității, care vizitase în 1973 lagărul de refugiați de la Latina (Italia, la sud de Roma), unde era internat Ioan Petru Culianu, îl denunța pe acesta drept un dușman periculos al regimului din România și al comunismului în general. Alte rapoarte referitoare la opiniile ideologice ale lui Culianu sunt semnate de un informator al Securității care îl vizita adeseori în Olanda, la Groningen, în anii 1984-1985. Chiar și corespondența mea din acea perioadă cu I.P. Culianu apare în dosar monitorizată și transcrisă. Era perioada în care savantul român sprijinea, prin alertarea presei li-

bere occidentale și a organismelor internaționale, acțiunile politice disidente ale lui Dan Petrescu și ale „Grupului de la Iași”. Cu siguranță că „dosarul Culianu” din arhiva Serviciului de Informații Externe conține date esențiale în aceste privințe, dar este o arhivă care deocamdată rămâne închisă cu șapte lacăte. Dacă prietenul Mihai Răzvan Ungureanu citește aceste rânduri, îl rog să ajute la elucidarea, fie și parțială, a acestui caz tragic.

Mai toți comentatorii asasinării lui I.P. Culianu consideră că „fosta” Securitate română (sau o fracțiune a ei ultranaționalistă, scăpată de sub control) nu ar fi străină de acest asasinat, executat într-o perioadă politică extrem de fluidă și de tulbure a so-

cietății românești (începutul anilor '90). Singurii care au celebrat asasinatul imediat după producerea lui au fost cei de la partidul și revista România Mare. Nu este exclusă complicitatea securiștilor cu o organizație legionaroidă româno-americană. În studiile și articolele sale, Ioan Petru Culianu era foarte sarcastic la adresa „Mișcării Legionare”, pe care o numea „Garda de Lemn” sau „Ku Klux Klan ortodox” sau „sminteala legionară”, definită ca fiind „un fenomen tipic de fundamentalism în interiorul religiei ortodoxe”. Spre lauda lui, Culianu era un democrat, avea față de ambele extreme, de stânga și de dreapta, aceeași repulsie.

Din cauza deselor amenințări cu moartea la adresa lui semnate de „Fiii lui Avram Iancu”, în 1990, la 22 decembrie (o dată simbolică), Culianu a întrerupt rubrica sa dintr-o revistă newyorkeză în limba română. O publicație, „Lumea liberă românească”, foarte prestigioasă în mediul exilului românesc, cu o rubrică (Scoptofilia = în greacă, plăcerea de a privi) cu articole virulente la adresa regimului neocomunist, proaspăt instaurat în România la începutul anilor 1990. Punctul culminant al acestei atitudini contestatatoare a fost atins de I.P. Culianu într-un amplu interviu acordat Gabrielei Adameșteanu și publicat în revista 22 pe 5 aprilie 1991. În plus, în

George Coandă

A te mărturisi într-un roman cu atingerea diarismului este un fapt literar cu risc. În acest caz, a eluda căderea în gol, cere autorului care se încumetă să atace un asemenea duct, în afară de talent și o evidentă putere de a nu se lăsa pradă mărturisirilor autobiografice fără sens generalizator. Nu orice moment de viață particulară interesează, decât în măsura în care poate simboliza/

aprilie 1991, Culianu s-a implicat cu trup și suflet în organizarea primirii în SUA a Regelui Mihai, declarat pe atunci dușman de regimul de la București.

E inutil să fac acum o prezentare a carierei internaționale a savantului Ioan Petru Culianu, ajuns profesor la Universitatea din Chicago, la catedra de istorie a religiilor, care poartă numele maestrului său Mircea Eliade. Nu cred că e nevoie să prezint nici excepționala sa operă. Un raft întreg de cărți stă mărturie în acest sens. Meritul revine editurii ieșene Polirom și surorii

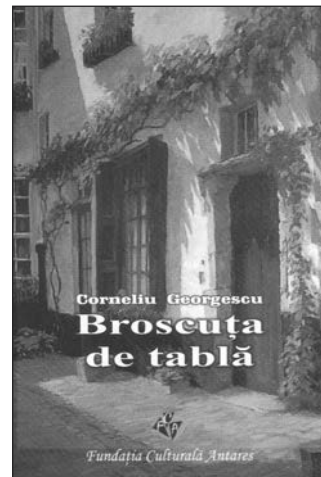
Cărți, idei, sensuri

Corneliu Georgescu și tentația diarismului

semnifica o epocă, un timp istoric, o mișcare de spirit într-un sistem social dat. Or, privind în acest fel lucrurile, romanul lui Corneliu Georgescu, „Broșuța de metal” (Fundatia Culturală Antares) este un experiment reușit. Chiar un succes. Pentru că, autorul, înțelegând capcana în care ar fi putut fi prins, a apelat la o formulă ingenioasă: a planurilor paralele cu interferențialități existențiale.

Folosind acest procedeu, Corneliu Georgescu

ne oferă prin intermediul biografiei personale, imaginile în contraste, în acvaforte, unor epoci istorice. Dinainte de 1989 și de după. Desfășurarea aș putea spune, este cinematografică, și te ține cu sufletul la gură, te implică în vortexul destinal, iar fragmentele din „Jurnalul lui Ciprian Ionescu” și acele letters from... to...cu dublu sens conferă romanului o excelentă deconspirare a unor timpuri- apropo de aceea zisă că omul este sub vremuri –Broșuța de metal, jucăria din co-

pilărie care l-a obsedat de-a lungul vieții prind laitmotivul simbol al mărturisirilor acestea indelebile. Căci, „Bucata asta de fier, cu inimă din arc oțelit avea multe în comun cu viața decât celelalte jucării (...). Broșuța era imprezvizibilă și asta îl fascina”.

Exact cum este și viața. Astfel că, romanierul Corneliu Georgescu ni se releva ca un cronicar sui-generis persuasiv.

istoricului religiilor, Tezeza Culianu-Petrescu, care coordonează cu deosebit profesionalism „Biblioteca I.P. Culianu”. Din anul 2002, a apărut o serie exemplară de 26 de volume (în medie, cam 3 cărți pe an), dintre care 22 semnate de Culianu (istorie a religiilor, antropologie culturală, studii românești, eseuri politico-civice, nuvele fantastice, romane, corespondență etc.) și celelalte 4 volume scrise de alți autori despre viața și opera lui Ioan Petru Culianu. În mai 1991, printre hârtiile lăsate pe biroul său, s-au găsit câteva proiecte de cărți pe

care istoricul religiilor le viza pentru publicare în anii următori: „Istoria magiei, Istoria gândirii” (vol. 1, Religia), „Arta combinatorie a lui Raymond Lullus”, „The Birth of Infinity: The Nominalist Revolution”, „Tratat de antropologie a sacrului” etc. Putem încerca să ne imaginăm cum ar fi evoluat opera lui Culianu dacă viața lui nu ar fi fost în mod brutal curmată în urmă cu două decenii. Astăzi, la vârsta de 61 de ani, el ar fi fost un savant în plină maturitate, cu o operă de o amploare greu de bănuț.

Unul dintre volumele

care urmează să apară în seria „Biblioteca I.P. Culianu” de la editura Polirom va conține jurnalul savantului român. Revista 22 publică acum câteva pagini inedite din jurnalul lui Ioan Petru Culianu, precum și articolul „Viața? Un joc!”, care nu a apucat să apară în revista newyorkeză „Lumea liberă româ-nească”, atunci când Culianu și-a sistat în mod intempestiv rubrica „Scotofilia”. Mulțumesc foarte mult Terezei Culianu-Petrescu pentru a fi oferit aceste materiale inedite spre publicare

în revista 22, în două numere succesive.

Gigi Stanciu

Motto:

„Dacă vei avea aur în sufletul tău, în licăriri de aur va străluci tot ce pornește de la tine”

Nicolae Iorga - „Cugetări”

Iată cum era caracterizat marele savant de cel care i-a fost secretar, apoi biograf și bibliograf, primul de altfel, cel care i-a dedicat o monografie amplă, pe măsura geniului său, Barbu Teodorescu: „Nicolae Iorga era privit ca un uriaș al culturii naționale și universale. Chiar și statura sa era uriașă, fiind înalt, după cum s-a remarcat, mult mai înalt decât contemporanii săi. Natura avusese grijă să-l înzestreze și statuar; în plus avea o frunte largă, impresionant de largă, ca și ochii impresionant de scilipitori, fulgerători, prinzând în pupilele lor lumina zilelor de sărbătoare și înțelepciunea zeilor atenieni. Toată frământarea interioară a geniului își făcuse lăcașul în blândețea scăpărătoare a privirilor, acumulând rigiditatea științei și puterea tuturor pasiunilor, înfrânat de disciplina lăuntrică a idealului ce-l călăuzește. Fața lui albă era încadrată de o măreață barbă căruntă de profet întinerit. Era frumos, era mândru, era puternic. Aureola-i de savant te îndemna să-l vezi ca pe un zeu coborât din Olimp, statuar și marmoreean. Și totuși era uman, modest, gata de vorbă cu oricine, respectând și cea

Nicolae Iorga - omul politic

Activitatea politică a marelui savant a fost subînscrisă ideilor sale pe care le rostea răspicat în discursuri de o mare valoare oratorică. Nicolae Iorga a avut o intensă activitate politică încă de la vârsta de 36 de ani, deși partidul său nu a intrat în Parlament, ca om politic Iorga a deținut următoarele funcții: Deputat în Parlament, Președintele Partidului Naționalist-Democrat, Președintele Adunării Deputaților, Senator, Președintele Senatului, Președintele Consiliului de Miniștri, Ministru de Interne, Ministrul instrucțiunii publice, cultelor și artelor, Ministru de stat, Consilier regal.

mai umilă ființă, pe toți oamenii în mijlocul cărora trăia și a ale căror interese le apăra”

Pentru contemporani Iorga era un colos, o somitate, o capacitate intelectuală de neatin, o forță a gândirii și a creației rar întâlnită. „Nu există niciun fel de jenă în fața anumitor creatori, a unor oameni care și-au făcut, cel puțin la o anumită vârstă, dovada capacității lor. Poți ști cât de multe lucruri, poți descoperi cât de multe adevăruri, poți ajunge cât de sus în stima elitei lor, nimeni nu reacționează, totuși, când ești terfelit, ești anulat sau calomniat.

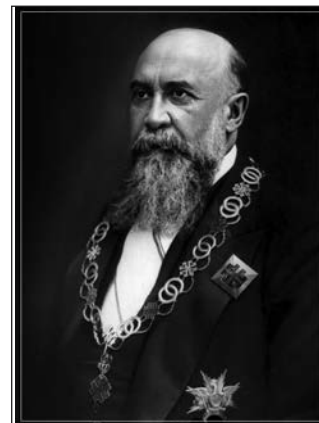
Cine a fost mai mult calomniat în țara românească decât profesorul Iorga? Nimic din câte a făcut N. Iorga pentru noi, nici munca lui, nici profetismul lui, nici geniul lui - nimic nu l-a putut înălța deasupra noroiului, nu l-a putut imuniza contra atacuri-

lor și calomniilor.

Mă întreb câteodată ce trebuie să faci în România ca să îți poți convinge semenii că ai făcut într-adevăr ceva. Și că ar fi o infamie să fii atacat și murdărit. Cred că orice ai face, e inutil. Același noroi te așteaptă, ca și pe cel din urmă dintre tâlhari.”

Astfel scria în 1934 marele istoric al religiilor Mircea Eliade într-un articol publicat în ziarul „Vremea” și destinat prezentului pe care îl trăia, articolul însă se dorea a fi parte integrantă a unui volum ce va fi tipărit postum cu titlul „Profetism românesc. România în eternitate”.

Este de datoria fiecărui român de azi să cunoască în amănunțime propria sa istorie, așa cum a fost ea, cu oamenii ei mari și oamenii ei mici, cu faptele acestora, și să analizeze obiectiv contribuția fiecăruia la înscrierea țării sale în eternitate, pentru că același mare istoric din care

citam mai sus, afirma în 1935: „Cei mai glorioși <naționaliști> nu sunt eroii, nici șefii politici, care nu fac decât să conducă destinele istorice ale neamului lor. Cei mai glorioși <naționaliști> sunt creatorii care cuceresc de-a dreptul eternitatea.”

Aceste gânduri definesc personalitatea marelui nostru Nicolae Iorga, despre care și azi unii afirmă că a fost ca și om politic un diletant, fără a ține cont de cadrul politic intern și extren, de perioada istorică în care Iorga a activat ca om politic, ci doar făcând bilanțul activității sale ca șef de guvern, activitate destul de scurtă, comparativ cu perioada de activism politic a marelui savant.

„Încă din perioadă interbelică circula ideea conform căreia amestecul lui Nicolae Iorga în viața politică a avut rezultate dezastruoase atât pentru țară, cât și pentru marele istoric, distrăgându-l de la activitatea științifică și întunecându-i imaginea în rândul populației.”

A fi om politic nu înseamnă doar a deține o funcție

► importantă în stat, ci și a organiza un partid politic și a scrie, mai ales a scrie despre direcțiile de dezvoltare necesare pentru țara ta, pentru lumea în care țara ta este parte integrantă. Și aceste aspecte putem să le exemplificăm deosebit de mult în biografia celui mai mare istoric al românilor, a celui mai prolific cercetător al arhivelor, a celui mai mare poligraf din cultura română.

„N. Iorga a scris o lucrare specială - cunoscută, de către specialiști, *Histoire des Roumains de la Péninsule des Balkans* (Albanie, Macédoanie, Épire, Thessalie etc.), apărută la București, în 1919 (64 p. - în același an este tradusă și în limba română” din îndemnul și cu cheltuiala d-lui Matei Gherassy”); ea venea să ofere opinia cea mai avizată asupra întinderii geografice și a rosturilor național-culturale și politice al tulpinilor neamului românesc, într-o perioadă când - la finele Primului Război Mondial - geopolitica regională reclama apărarea intereselor fiecărui popor din arealul sud-est european: „Există o chestiune latină în Peninsula Balcanică, și Occidentul latin nu poate să o uite în momentul când, pe socoteala otomanismului murind, susține revendicările foarte firești ale elenismului în Europa și chiar și pe bătrânul pământ al Asiei.”

Activitatea politică a

marelui savant a fost subînscrisă ideilor sale pe care le rostea răspicat în discursuri de o mare valoare oratorică, cele mai vehemente și mai celebre fiind create cu ocazia unor evenimente tragice ale neamului românesc: răscoala țărănească din 1907, participarea României la primul război mondial, Marea Unire.

„Înfățișate posterității cu o serie de antonimii, mai ales atunci când se încearcă o punere în balanță a rezultatelor cercetării cu clișeele sentimentale atât de bine sedimentate în conștiința generațiilor, ideile politice ale lui Nicolae Iorga transmise și prin intermediul discursurilor parlamentare nu trebuie analizate în afara contextului istoric care le-a generat. Reconstrucția națională în interiorul noilor granițe de la începutul sec. al XX-lea a oferit posibilitatea unei „re-inventări” naționale, generând în același timp o serie de crize sociale și politice. Multe din ideile care au animat activitatea naționaliștilor culturali de la sfârșitul sec. al XIX-lea și începutul sec. al XX-lea au avut adânci nuanțe conservatoare, discursurile politice ale lui Iorga situându-se și ele în aria deconstrucției miturilor modernizatoare și progresive. Într-o anumită măsură, lupta naționalistă a lui Iorga vine în susținerea sfatului dat de Clausewitz care considera că cel care câștigă bătălia principală, câștigă și războiul, Iorga considerând că is-

toria oricărei națiuni nu poate fi înțeleasă decât în cadrul istoriei universale. Conceptele sale asupra istoriei au generat ideea că un naționalist trebuie să fie conștient de faptul că națiunea sa este un produs al istoriei și că istoria are caracteristici permanente și manifestări organice”.

Nicolae Iorga a avut o intensă activitate politică încă de la vârsta de 36 de ani, deși partidul său nu a intrat în Parlament, ca om politic Iorga a deținut următoarele funcții, în ordine cronologică: Deputat în Parlament 1907-1938 (la alegerile parlamentare din 1907 este ales deputat de Iași, singurul deputat independent din Parlament la acea dată); Președintele Partidului Naționalist-Democrat (Partidul Naționalist al Poporului în perioada mai 1924 - 8 martie 1925 și Partidul Național între 28 septembrie 1926 - septembrie 1932) Iorga a îndeplinit această funcție din 23 aprilie 1910 până în 8 martie 1925 și din 28 septembrie 1926 până în 27 noiembrie 1940;

„Naționalist moderat și apărător al tradiționalismului rural, Nicolae Iorga a considerat că trebuie să se implice activ în viața socială și politică a României. Pe 23 aprilie 1910, împreună cu Alexandru C. Cuza, a fondat Partidul Naționalist-Democrat. Acesta nu a avut o bază electorală de masă. Era perceput ca o formațiune personală a mentorului său, la care au aderat „învățăcei” ai

săi. Iorga însuși nu a fost preocupat să dea partidului său o extindere deosebită. Întrebat ce reprezintă formațiunea sa politică, savantul a răspuns: „Paltonul, pălăria și bastonul meu sunt partidul”! PND reprezenta interesele unei părți ale intelectualității cu convingeri democratice, precum și a unor categorii ale micii burghezii rurale și urbane. Un accent deosebit se punea pe culturalizarea maselor și pe factorul moral, considerat de Nicolae Iorga ca decisiv pentru evoluția României. În programul partidului erau înscrise deziiderate ca exproprierea tuturor moșiilor mai mari de 100 de hectare, impozit progresiv pe venit, descentralizarea administrativă, lărgirea dreptului de vot și asupra femeilor”

Iorga a fost de asemenea: Președintele Adunării Deputaților în perioada 9 decembrie 1919 - 26 martie 1920; Senator în 1939; Președintele Senatului în perioada 9 iunie 1939 - 13 iunie 1939; Președintele Consiliului de Miniștri în perioada 18 aprilie 1931 - 31 mai 1932; Ministru de Interne în perioada 18 aprilie 1931 - 27 aprilie 1931 (ad-interim); Ministrul Cultelor și Instrucțiunii Publice în perioada 18 aprilie 1931 - 31 mai 1932; Ministru de stat în perioada 10 februarie 1938 - 30 martie 1938; Consilier regal în perioada 30 martie 1938 - 5 septembrie 1940.

Va urma

Dan Caragea,
Spania

Atât cât memoria nu mă înșeală, nu cunosc în istoria artelor vreun artist în a cărui geneză să nu se afle sâmburele zămislic al unui alt artist, ca sâmbântă de inspirație și mugur estetic interior. Începutul oricărui creator este în parte epigonic, în parte gest al desprinderii de maestru. Nu putem fi înnoitori, fără să trecem prin cazna „exercițiilor de admirație”, iar cine crede altminteri, este orb sau se minte pe sine.

Universul ideatic al Marei Athanasios își are originea în „Umanografia” lui Romeo Niram. În chip asumat, două din fotografiile sale sunt propuse ca verigi explicite de legătură cu opera pictorului. Dincolo de aceste „replici”, se deschide o lume în care misterul feminin, umbra accentuată, lenjeria, ascunderea chipului, intimitatea închisă în gestualități efemere, negrul și roșul, instantaneul fotografic sunt elemente care ne permit

Mara Athanasios

reflecții comparative.

Să privim însă mai cu atenție ceea ce, inevitabil, îi desparte. Aș spune ca, în mod hotărât, sexualitatea privirii. Corpul feminin a fost, în arte, o creație a masculinității. În vremurile moderne, artiștii care s-au apropiat de cea mai tulburătoare temă plastică (i-aș zice arhitemă) au avut de răspuns multor exigențe culturale, estetice și psihologice deopotrivă. Cum nu există ingenuitate și nici naturalism în modernitate, artistul și-a premeditat ascunderea și dezvăluirea, seducția și limita pudorii, canonul și anticanonul, intimitatea și convențiile psihologice ale vremurilor.

Privirea femeii asupra corpului feminin (metaforă perfectă a oglinzii) este recentă și, poate de aceea, ar merita să stăruim asupra ei. Mara Athanasios își alege două modele (dintre care unul este automodel) care se tocesc abil într-o viziune unică: corpul tânăr, aproape adolescentin, cu pielea de culoarea grâului copt, expunând cu predilecție spatele, umerii, brațele, genunchii. Alteori, privim ghemuiri de „cumințenii ale pământului”, în care trupul se adună, fetal, înspre sine. Corpurile ei, adesea

anticanonice și profund sexualizate. De aceea, bănuiesc că mesajul expoziției constă în respingerea acestui univers de transformare obiectuală, excitantă, a corpului. Mara Athanasios ne readuce blânde-

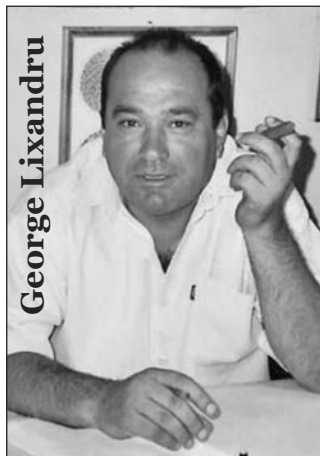
dinamice, se dezvăluie ca promisiune în afara spațiului instantaneului fotografic. Oare de ce ?

Cred că avem de-a face aici cu evitarea deliberată a dezvăluirii de care timpul nostru abundă. Imaginarul colectiv se confruntă azi cu o proliferare a nudului, de la anorexicele corpuri care defilează pe pasarelele de modă, la modelele care publicitează, într-un joc de tranzații al seducției, produse cosmetice și parfumuri, la cele siliconate, care saturează media de la apariții erotice până la pornografie. Mitul frumuseții feminine, ca țintă a dorinței masculine, este astăzi dispers, deformat,

șea privirii naturaliste, a armoniei juvenile, a sublimării dorinței în plăcere estetică.

În pofida unor inerente stângăcii tehnice, nu pot să trec neobservată o altă calitate fotografică: rezistența la ispita contrafacerii electronice. Este important, măcar la debut, ca un artist să aibă curajul expunerii „sărace”, înainte poate de a-și croi, cu deplină limpezime, drumul.

Un drum pe care îl doresc tenace, ambițios și creator, mereu atentă la marea „umbră” a picturii, cu care fotografia, ca nimeni alta, se măsoară, conștient sau inconștient, de mai bine de un veac încoace.

Al. Florin Țene

Poezia lui George Lixandru din cele două volume amintite în titlul acestei cronici, apărute la Editura Antares, Galați, 2009, și respective 2010, (volum în traducere bilingvă; în franceză de Paula Romanescu și engleză de Petru Iamandi), având prefețe semnate de Dan Cristea și Viorel Ștefănescu ne redescoperă un poet ce-și pune întrebări asupra existenței și tot el răspunde prin transfigurări controlate de reflecția lucidă turnată în metafore surprinzătoare.

George Lixandru este dotat cu judecata gravității și a încrederii superioară în rolul messianic al poeziei. Obsedat de himera profunzimii, de rădăcinile arhietipale ale ființei, poetul desfide existența amorfă și derizorie, sondând permanent misterul ancestral și idealul classic al omului, răstălmăcind aparențele pentru a descifra filonul spiritual: "Învăț să Ordonez haosul/ îmblânzind acul busolei/ cu o rază de suflet./ Învăț să răstrâng în oglindă/ o lume/ de dincolo de norii de ceață. ("Țărâna orbi-

Starea poeziei lui George Lixandru în volumele „Țărâna orbilor” și „Cer înclinat”

lor-Învățări), în timp ce în celălalt volum, apărut după un an, universal liri din "Cer înclinat", este întemeiat pe simboluri ale purificării și renașterii spirituale prin cuvânt și rugăciune: "Neamurile mele au fost și mi-au rămas cuvintele/Sora Rugăciunea mi-a dictat poemele./Apele în care am înotat/ au fost mai mereu tulburi/ iar neliștea din mine/ n-am știut niciodată/ de unde vine. ("Cer înclinat- Proprietarul de drept al rugăciunilor).

Simțul visării funcționează ca un barometru în lirica lui George Lixandru și, când desprinderea devine dureroasă, ea e sprijinită de proiecții ale realității: "cum să mă mai lecuiesc/când talpa țării mele/ aputrezit,/ când sufletul îmi este tot mai sărac/ și-

minciuna/ a prins rădăcini/ în toate limbile lumii/ iar pământul stă cu gura căscată!" (Țărâna orbilor - Atâta cunoaștere), spre deosebire de aceasta în volumul apărut în 2010, dezorientarea poetului ajunge la explorarea universului "unde postori postmoderni/ construiesc/ forma cibernetică a noului rai" (Cer înclinat- Raiul cibernetic).

Unele poeme din ambele volume sunt dedate histrionismului, îmbinând în chip natural registru ludic cu substratul lui grav și reflexiv. Poetul se exprimă printr-un ermetism al imaginilor, provenit din condensarea la maximum a sintaxei. Are capacitatea de a da carnație obsesiilor metafizice, apurificării ființei prin cuvânt prin asumarea integrală a

existenței și prin parcurgerea diferitelor ipostaze. Eul poetic are tenacitatea voluptății întrebărilor pe care și-le pune. El pune în dublu registru condiția sa de om, de poet ce "n-a fost pregătit, Doamne/să trăiască printre oameni".

Viziunea personală, atârnată de pulsuni tumultuoase, este indiscutabilă și ea poate fi sesizată întâi de toate în felul de a se raporta la realitate. Experiența e o epuizare completă a trăirii cu élan vizionar și implicare metodică, prin exaltarea resorturilor vitale. La capătul celor două volume de poezie, autorul e un altul, o ființă trăgându-și seva vitală din "Țărâna orbilor" sub un "Un cer înclinat", adică un poet de înaltă vibrație, convingător în toate privințele.

Bucurie și invidie

Vavila Popovici,
SUA

Viața noastră este un amestec de frumos și urât, iar noi suntem înzestrați cu calități și defecte. Dacă am putea privi sufletul nostru așa cum ne privim trupul, am putea vedea toate acestea, dar fiindcă suntem privați de acest drept, obligația noastră este de a le descoperi și a lucra pentru dezvoltarea calităților și diminuarea defectelor. Nu în zadar au strigat de-a lungul timpurilor filosofi și teologi: „Cunoaște-te pe tine însuși!”. Numai prin autocunoaștere ne putem modela viața spre bine. Nu este un lucru ușor de a te cunoaște pe tine însuși, fiindcă multe sunt ascunse în sufletul nostru și multe tindem să le ascundem, dar trebuie încercat. Unii dintre semenii se supraapreciază, alții se subapreciază. Trebuie să știm cum suntem în realitate, să căutăm cântarul din sufletul nostru, să vedem ce avem de pus în balanță și pe baza unor reale capacități sau defecte, să putem a ne schimba, a adopta în final un comportament plăcut nouă, plăcut celor din jurul nostru, plăcut lui Dumnezeu. Cu alte cuvinte, un mod mai profund al înțelegerii,

poate duce la ascensiunea sufletului, aici, pe pământ. Mi-au plăcut afirmațiile unui Sfânt într-una din cărțile sale: „Dacă vrei să ajungi la libertate prin revoluție, fă mai întâi revoluție în tine însuși; și te vei încredința apoi că toate celelalte revoluții sunt de prisos. Dacă vrei să ajungi la libertate prin război, pornește mai întâi război împotriva ta însuși; și dacă vei duce acest război la bun sfârșit, atunci te vei convinge că toate celelalte războaie sunt de prisos.”

A vedea ceva frumos și a dori să distrugi doar pentru că nu poți obține acel frumos, nu e o atitudine pe care s-o putem accepta. Să vezi că celălalt are și este mai presus de tine, să abandonezi lupta cu tine însuși, să nu vrei să-ți cunoști calitățile și să te bucuri de ele, să nu le fructifici, și să începi a-ți transforma frustrările în invidie, nu este o soluție rezonabilă. Ești „mic” de statură, de exemplu, și nu te împaci cu ideea că nu mai poți crește. În loc să te oprești la admirație pentru cel înalt, parcă îți vine să-i retezi capul! Uită că de multe ori „esențele tari se țin în sticlute mici”, îți neglijezi calitățile, uitând că Dumnezeu a dat talanți fiecărui om, important fiind să le conștientizezi, să le poți dezvolta și să nu le „îngropi”.

Dacă stăm și ne gândim bine, invidia începe cu dorința de a avea ceea ce de fapt nu poți să ai, nu poți să fii sau să devii.

Nu vrei să vezi că ai alte calități (însușiri) și nici să accepți că ai defecte pe care trebuie să le corijezi pentru a te înălța; o teamă, o nesiguranță apare în sufletul tău, că nu vei reuși să atingi acel ideal, nu ști să alegi drumul, te încapățânezi, te încludezi, te înveninezi și încerci să-l distrugi pe cel pe care începuseși, poate, prin a-l admira; demolezi singur sau îi antrenezi și pe alții în acțiunea distrugătoare; alteori din lașitate transferi cu abilitate acțiunea altora, după ce i-ai înveninat, și „scoți castanele din foc cu mâna altuia”, cum s-ar zice. Biserica noastră exemplifică viața Sfântului Ștefan, întâiul mucenic al Domnului Iisus, invidiat de farisei pentru înțelepciunea sa și harul vorbirii, condamnat la moarte prin lapidare (ucidere cu pietre). Invidiat a fost și Iisus Hristos, dat pe mana lui Pilat și în final răstignit pe cruce. Așa procedează și astăzi mulți și aruncă cu „pietre” în semenii, pietre fiind și vorbele urâte sau strigătele disonante, bârfa, clevețirea, defăimarea, disprețul, privirea dușmănoasă, lovirea fizică.

Invidia este o boală de care suferă mulți, dar ca orice boală, nefiind genetică, ea poate fi lecuită. Este o problemă de mentalitate, de stilul în care vrei să-ți trăiești viața în urma autocunoașterii, a educației pe care ți-ai format-o sau ai primit-o, a experienței pe care ai dobândit-o. Nu poți trăi toată viața ghidându-te după pro-

verbul: „Să moară capra vecinului !” Oamenilor din jurul tău le poți expune frustrările; se poate găsi o soluție pentru a te debarasa de acea frustrare, înainte de a ajunge la invidie.

Amintesc noua viațune asupra alegerii conducătorilor: Sunt excluși cei duri, egoiști, invidioși și acceptați oamenii generoși, energici care știu să-și modereze energia, fapt care s-ar datora educației, oameni cu comportament modest, nobil, oameni care să asculte ideile celorlalți și împreună cu ei să ia decizii. Știm foarte bine ce s-a ales cu omenirea atunci când a fost condusă de oameni orgolioși, invidioși care și-au impus punctul de vedere prin forță. Astăzi se vorbește despre o calitate necesară conducătorilor, cea a Inteligenței emoționale, adică a înțelegerii și gestionării propriile emoții, a înțelegerii celor din jur, a creării de relații armonioase la toate nivelele, a putea face față stresului și frustrării, a fi flexibil și adaptabil la schimbare. Această com- ►

► petență emoțională se spune că este mai importantă decât abilitățile tehnice sau intelectuale. Cum s-o numim altfel decât stăpânire de sine, putere de reflecție, dorință de armonie și bucurie?

În data de 29 aprilie a avut loc un eveniment deosebit, plin de strălucire, nunta Prințului William cu fata din popor Catherine Middleton, o nuntă de poveste, cu prinți, prințese, regi, regine, cavalerie și haine de paradă strălucitoare. Acest eveniment a făcut din Londra centrul atenției lumii întregi. Am urmărit cu sufletul la gură întregul eveniment. Mesaje de susținere și de felicitare au fost adresate cuplului princiar din momentul anunțării acestei căsătorii, dovezi ale iubirii, admirației, respectului din partea poporului. Uralele și aplauzele care au însoțit traseul cuplului au fost de asemenea dovezi ale bucuriei. Cerul a fost limpede, albastru, soarele a luminat hainele divers colorate ale invitaților, binecuvântând parcă acest eveniment, oamenii au fost senini, răbdători, iar să-

rutul mirelui și al miresei în balconul reginei a fost un gest spontan de iubire, făcut cu modestie, eleganță, un simbol al unirii, dăruit unul altuia dar și lumii întregi. Iar în momentul în care Prințul i-a pus inelul în deget, cred că fiecare dintre ei au purtat în gând visul de dragoste, dorind ca el să nu se stingă niciodată, fiindcă acest vis este esența vieții de familie, fără de care viața nu ar avea nici un farmec. Și a luat-o de mână și parcă-i citeam gândurile frumoase: „Te voi duce în lumea mea, vom călători în lumina soarelui și-i vom adăuga noi raze; te voi duce acolo unde nu ai mai fost, unde nici nu ai visat să ajungi vreodată și îți voi spune cuvinte pe care nu le-ai mai auzit; te voi învăța să mergi alături de mine, să fim amândoi la bine și la rău...” Dumnezeu să le călăuzească pașii și să rămână veșnic la fel de îndrăgostiți! Sunt convinsă că mulți tineri care au văzut acel sărut, vor încerca să-l imite! Multor tineri, în acele momente, li s-a transmis acest vis frumos al căsătoriei! Totul a fost înălțător! Nespuse de

frumos! Regina Elisabeta a II-a a avut parte de aceste binemeritate momente de bucurie la onorabila sa vârstă.

Imediat au apărut diverse articole și comentarii, unele elogioase, altele în care oamenii, uneori sub anonim și-au exprimat invidia. Ei nu au înțeles că doar din punct de vedere spiritual suntem toți egali, că toți merităm iubire și toți trebuie să învățăm să o dăruim și să o primim fără condiții; că trebuie să acceptăm în sufletele noastre această stare materială diferențiată; că putem crea egalitatea pornind de la gândul că eu și celălalt suntem la fel de importanți și demni, fiecare cu poziția și rostul său în această viață. Deosebirea nu trebuie să alimenteze neînțelegera, ci să susțină pacea și toleranța. „Talanții” nu ne sunt distribuiți în mod egal. Dumnezeu ne explică rațiunea împărțirii acestor daruri: „Eu împart virtuțile atât de diferit încât nu dau totul fiecăruia, ci unuia una, altuia alta. Unuia îi dau mai ales iubirea, altuia dreptatea, altuia smerenia, altuia credința vie. Și așa am

dat multe daruri și haruri de virtute, spirituale și vremelnice, într-o diversitate atât de mare încât nu am împărțit totul nici unei persoane, pentru ca voi să fiți obligați astfel la caritate unii față de alții. (...) Am voit ca oamenii să aibă nevoie unii de alții și să fie slujitorii mei în împărțirea harurilor și darurilor primite de la mine”. Dacă nu ar fi așa, ar mai avea viața farmecul diversității? Să ne bucurăm deci pentru tinerețea lor celor căsătoriți, pentru frumusețea lor, pentru buna organizare și transmitere a evenimentului, pentru evlavia lor în fața Altarului Bisericii, să dorim o viață fericită cuplului princiar și să sperăm în acea fericire!

Închei spunând că invidia este un păcat de care trebuie să ne păzim, să nu-i deschidem ușa, știind că răul își caută cu șiretenie uși de intrare. Biblia ne vorbește despre cele șapte Păcate de Moarte: Mândria, invidia, iubirea de arginți, desfrânarea, lăcomia pântecului, trândăvia și mânia: „Invidia este prietenul Satanei; invidiosul se hrănește cu nefericirea aproapelui său.”

Neliniște pe hartă...

Nicolae Nicoară Horia

Iarăși e neliniște pe hartă,
Stau mai-marii Zilei să ne-nvețe,
Stau mai-marii Zilei și ce ceartă
Cum să mintă Țara pe județe!

Țara asta nu-i un tort anume
Din care tai felie după plac,
Din Cer mă strigă morții ei pe nume,
În Versul meu durut nu pot să tac!

Mihai Întâi la Mănăstirea Dealu,
Domnul Cuza din Moldova dragă,
Cum freamătă din rădăcini Ardealu'-
Unirea noastră vă rămâie-ntreagă!

Din inimă cuvintele mă ard,
Cum poate mâna mea să nu le spună?
Nu vă jucați cu Țara billiard,
Cine împarte vânt, furtuni adună...

.....
Iarăși e neliniște pe hartă,
Stau mai-marii Clipei să ne-nvețe,
Stau mai-marii Clipei și se ceartă
Cum să fure Țara pe județe...

Cuvânt de însoțire

Florentina
Loredana
DelianAdrian Dinu
Rachieru

Credeam că Florentina Loredana Dalian, interesată obsesiv de „cotloanele sufletului”, exersându-se dezinvolt pe spații mici (ca do-
vadă, palmaresul scriitoricesc) va ezita să atace genul romanesc, cerând, se știe, oase tari. Iată că o face totuși, deși cartea de față nu e chiar roman (în sens canonic). Și contemplând declinul genului epistolar în era internautică, ea, cu timbru confesiv și înclinație monologală, ne pune în fața unor scrisori netrimise (poate că un alt titlu era mai potrivit!),

provocând, de fapt, dialogul cu sine, încercând a recupera parfumul epistolar (ca irepresibilă dorință de comunicare). Și de comuniune, bineînțeles! Ca de obicei, în prozele d-nei Dalian sunt examinate „sub lupă” destine frânte, invadate de tristețe, momente de derută, destrămarea ființei etc., protagoniștii aflând că fericirea „e singura cosmeticală care dă rezultate”. Și care se plătește cu lacrimi. Scrisorile din acest volum nu constituie, de fapt, motorul narativ; sunt lungi depoziții, lucide și sentimentale, altoite pe suportul unui scenariu al pribegiei (nomadismul românașilor, căutând împlinirea pe alte meleaguri), vădind însă potențialul prozastic al autoarei.

Dacă e să facem nițică teorie va trebui să reamintim că pentru esteticianul și filosoful M.M. Bahtin orice întâlnire / înțelegere este dialogică, înzestrând pe celălalt cu „voce”. Am putea chiar afirma că voința de pu-

tere a supraomului lui Nietzsche a devenit azi voință de dialog, într-o societate mediatică, suferind mai degrabă de exces comunicațional. Dar, ne întrebăm, dialogăm cu adevărat? Îl înțelegem pe cel de lângă noi?

Dureroasa întrebare o frământă și pe Ilinca, profesoară și translatoră, voiajând spre Italia, chemată de marea iubire (dr. Mihnea Radian), eroina acestui „roman”. Prilej pentru autoare de a descrie cursurile lui Nae, fauna celor doritoare să-și câștige „existențialitatea” (ar spune Ligia, sau alte „pupeze” interesate de a agăța italieni perversi), purtând stigmatul prostituției. Protagonista cărții, după o despărțire (brutală) de Sabin Ladaru, speră că pedantul și perfecționistul Mihnea este omul sortit, lepădând „zorzoanele meschinăriei”. Va cerceta caietele doctorului (conținând scrisori neexpediate) și va încerca să afle „rolul” enigmaticei

Lăcrămioara. Îndoiala se insinuează, emoțiile, incertitudinile și chiar certurile fisurează „cuplul”, provocând finalmente înstrăinarea.

Nu e cazul de a dezvălui textura epică. Analiza psihologică este, neîndoielnic, punctul forte al scriitoarei (inginer de profesie), străină însă de sofisticatele inginerii textuale. Bună observatoare, cum spuneam altădată, ea coboară în cotidian, ia pulsul vieții, interesată de gestul mărunț, insignifiant. Cu urechea ciulită vedește o remarcabilă stăpânire a limbajelor; oralitatea e seducătoare, decupajele epice sunt colorate sentimentale, cutreierate de un frison nostalgic și asortate cu un binevenit pigment ironic (și chiar autoironic). Iată, așadar, premisele unei cariere de succes în tagma scriitoricească. „Expertiza” noastră, negreșit prietenoasă, mizează pe ascensiunea d-nei Dalian, capabilă, sunt convins, de mari surprize...

Poeme de Ioan Suciu

Ochiule, plânsule

Ochiule, plânsule,
De ce mă respiri, de
De ce mă conspiri
Până miercuri, sau până marți?
Până marți nu
Mai avem apă
(astfel scrie, astfel scrie pe-o bucată
de hârtie, la intrarea în vecie)!
Nemișcarea are forme
Gânditoare și enorme,
Repezite, și se vede
Febra ei, ce se repede,
Febra ei și scuturarea

Coamei sinelui

De jertfe.

Mai apoi, îmi bei căldura

- ochiule, plânsule,-

Căldura și uitătura

Ce îți văd speranțele

Cu toate chitanțele...

Acoperiți cu viață

...dar gândul meu cântă frumos

Și râde el și plânge

Pe râul aspru, nemilos,

Care cu dor îl frânge...

Cum gâtul său cu stele e

Împodobit în ceață,

Nu sângele, nu sângele

Din aur mă răsfăț

Și nici secretele veniri

Ce ploi și flori secretă

Prin trestii mari, în ritmuri

Numirea, în egretă

n-o-ncred, - până ce-aproapele

meu naos nu mă-nghite

sub ramura și-agapele

cu înserări subite...

înveșnicit în sine e

doar timpul, ce ne-nvață

să fim, în gândul limpede,
acoperiți cu viață.

Lucian Gruia

Volumul poetei Florica Bud, STINDARDUL DORINTELOR, însoțit de o bibliografie binevenită și de o postfață marca Gheorghe Grigurcu, apare în ediție bilingvă, traducerea în limba albaneză fiind semnată de neobositul filolog Baki Ymeri.

Placheta cuprinde două capitole, primul, fără titlu, transfigurează liric efectul psihologic al culorilor, al doilea, croșetează pe brocartul timpului efemer și al cotidianului anost, iubirea necondiționată a femeii ofrandă. Consider că din ultimul capitol putem decupa un ciclu al poemelor dedicate unor personaje istorice sau imaginare, toate începând cu prima literă a alfabetului.

În primul capitol, culorile nepastelate sângerează metalic în „Refluxul aurului sangvinic.”

Albul inocenței devine țipăt în fața maltratării naturalității: „Nu bombei atomice cu sili-

Florica Bud

Stindardul dorințelor

Flamuri deshirave

con! / Țipătul alb / Țâșnește din izvorul vieții / Ascuns cu stângăcie studiată / sub sânul meu stâng / Mare / Iubitor de talanți.”

Mutilarea corpului feminin în vederea obținerii formeii ademenitoare cerută de modă e văzută ca un harakiri planificat: „Fac al doilea transplant / cel bordo / recompensa recompenselor / Avizat prioripost / de îngerul ce

încă mă opăzește / De vini și drepturi ce decad.”

Verdele devine atributul dragostei păgâne, virile; violetul e cochet; roșu regal.

Capitolul Ana și un nume reprezintă un fel de corn al abundenței din care iubirea se revarsă neîngrădită, ca o chemare cu atât mai ademenitoare cu cât însingurarea poetei devine

mai accentuată: „iubește-mă perrito precipitato / bifând la perfectul simplu menirea / ce ne desparte trupul de suflet.”

Iubirea, în poezia Floricăi Bud, izbucnește cu forța nestăvilită a inconștientului speciei: „alintă-mă om aflat la începuturi „; „iubește-mă în strict regim de urgență / chiar fără preludivu știu ce-i dorința / ținută-n bolduri sute / pe resturi de a.de.ne.uri.”

Stilistic, versurile maramureșencei Florica Bud, produc scânteile țâșnite din lovirea pietre cu cuțitul specific locuitorilor zonei. Iată câteva dintre acestea: „gânduri termite”; „străjer aramic”; „glugă de ploaie” etc.

Senzorialitatea tactilă a acestei poete pătimașe este înăscută/prescrisă: „Când celelalte patru ursitoare neclintite / Mi-au dat prinos daruri / prea lulte trupești / În plin declin și criză haotic bimilenară.”

Florica Bud surprinde mereu prin originalitate.

Rătăcirile de luciditate (I)

poem de Mihai Ardeleanu

Sclavia nevăzută a sufletelor noastre,
Conduce prin patimă viața de om,
Libertatea spiritului se-ascunde-n locuri sihastru,
În marile urbi, Iadul e majordom.

Carnea noilor născuți, acum vibrând de lumină,
Se va-nmulți pe osul, din ce în ce mai lung,
Iar într-o bună zi, întunericul prelins de pe retină,
Le va ucide sufletul, născând un vuiet prelung.

Termite flămânde și lacome de carne,
Ne mișcăm febril în fiecă clipă a vieții,
Suntem asemenea acelor hoarde bastarne,

Ce noroiau cu copita roua dimineții.

Pacea-i conceptul din care se naște războiul,
Slăvim lumina zilei, dar iubim întunericul nopții,
Din mama țărănă și pura rouă, făurim zilnic noroiul
Și ne văităm scâldându-ne-n el, de fatalitatea sorții.

Paradoxuri năuce într-o lume de gheață,
Ne ciocnim între noi, sloiuri cu sloiuri,
Cautând s-aprindem foc, din scânteii de speranță,
În care topi-vom eurile noastre, pe-altare de domuri.

Epilog

Fire de praf într-o universală clepsidră,
Ne mișcăm ordonat către cădere-ancestrală,
Vom deveni repaus pe-o dună-mpietrită,
Așteptând absoluta judecată finală.

„Podul suspendat” sau... Jonglând pe firul unui păianjen

Melania Cuc

Volumul de proză scurtă **PODUL SUSPENDAT**, semnat de Suzana Deac, și apărut în 2011, la Editura Transilvania din Baia Mare, are girul Proiectului CITITOR DE PROZA și Republica Artelor, cu sediul la Londra.

Coperta fiind semnată de Maia Martin.

Criticul literar Virginia Paraschiv, într-o prefață, care beneficiază de toate ingredientele de care numai un profesionist ca domnia sa, dispune, îi face lucrării, o prezentare la obiect, schițând în tușe fine și portretul scriitoarei.

„Suzana Deac oficiază ca prozator în volumul *Podul suspendat*, un ritual de exorcizare a fantasmelor morbide, induse de „programatorul de suflete”, - accidentalul traumatizant sau durata cleioasă a cotidianului cenușiu,,.

Modestă, ca o privighetoare care își cunoaște valoarea lirică, Suzana iese în luminile rampei literaturii contemporane doar când are ceva a spune, când imaginile și ideile sale de creator autentic au ajuns la maturitate, dețin esența comunicării. Suzana nu este o feministă utopică, nu este luptătorul care se aruncă în arenă pentru ca mai apoi

să-și descrie aventura. Ea este observatorul inteligent, tenace și care știe să decanteze sterilul de diamantele care, în cazul de față, devin literatură.

După mai multe volume scrise în limba română și în limba maghiară, cărți de beletristică, dar și de specialitate (cu accente în psihopedagogia persoanei) Suzana Deac revine pe piața de carte cu un volum de proză scurtă deosebită. Lecții de viață!

Într-o perioadă în care creația literară depășește cu mult numărul cititorilor de carte, un autor care știe să-și aleagă subiectul va reuși să se evidențieze, să se bucure de recunoașterea publicului larg, dar și de aprecierile criticilor.

Nimic nou sub soare! Și totuși, Suzana Deac reușește să evadeze din locul comun printr-o transcedere aproape geografică, prin paralelisme de stări și situații la limită, - tot motive bune pentru a susține un scris cu tentă firesc, feminină, dar care este dublată de perspectiva pe care i-o impune, pragmatic, obiectiv, psihologic.

Folosindu-se de darul literar hărăzit de Sus, adăugând travaliului creativ știința psiholo-

giei omului modern, autoarea face în **PODUL SUSPENDAT** un exercițiu de decuplare de la „tihna”, spre care ne împinge tot mai mult confortul cotidian (mașina, televizorul etc). Ne obligă să gândim, să ne redefinim, să ne regăsim în situațiile speciale, pentru a deveni parte din personajele sale.

Lumea prin care „cotrobăie”, după Artă, este lumea pe care o trăim laolaltă sau separat, familia, concetățenii, prietenii virtuali - cunoscuții și necunoscuții. Știrile din massmedia, preluate la cald și procesate mai apoi, până devin Operă, - sunt alt material de construcție pentru cartea de față, autoarea se mișcă firesc într-un conglomerat de acțiuni pe care îl transformă în proză de calitate.

Femeia ca entitate care, cândva a fost una cu bărbatul, constituie de-a lungul cărții, un soi de placă turnantă, - când frivolă, când responsabilă, frumoasă, complexată ... Expusă ca într-o vitrină, - dar întodeauna în relație existențială cu bărbatul. Despre această relație, dintre sexe, așa cum o readuce pe tapet Suzana Deac, prefatarea cărții, Virginia Paraschiv, spune: „Erosul subtil și spiritualizat își face simțită prezența,

El și Ea, contopiți mai degrabă în tensiunea stării (...).”.

Dincoace de lumea plăsmuită în carte, pornind de la umbra firului de iarbă, trecând prin Alpii Elveției, la Techirghiol etc... prin tot atâtea locații care pot fi atinse, - există o realitate creatoare, în care autoarea caută aproape întotdeauna iubirea. Dragoste și durere! Două fațete ale aceași monede. Liniștea de dinainte de furtună, mai apoi, dezastrul.

Între cele două, stă firul insignifiant al unui păianjen, ce se numește: Destin.

Fiecare scriere din carte este o poveste, are tâlc și o citim cu plăcere pentru că, lumea însăși este o poveste fără început și sfârșit, pentru că noi toți facem parte din această Poveste. Ceea ce ne rămâne în urma lecturii, este definitoriu pentru omul modern.

Suzana este un fin observator al societății dublat de naratorul de excepție. Are stil și nu se aruncă în vâltoarea desfășurării epice până când nu

Al. Florin ȚENE

N. Manolescu și Alex Ștefănescu în loc să cuprindă în "Istoriile" lor acești mastodonți cu picioare vopsite cu cerneală roșie, mai bine cuprindeau scriitorii din diaspora românească ce au scris în spirit democratic fără constrângerea ideologică a comuniștilor, cum ar fi: Vintilă Horia, Paul Goma, Dumitru Radu Popa, Herta Muler, Andrei Codrescu, George Astaloș, Virgil Duda, Ioan Ioanid, Oana Orlea, Jeni Acterian, Lena Constante, Ștefan Baciș și mulți alții. Totuși îi înțeleg pe cei doi istorici și critici literari, gândindu-mă la proverbul românesc "te asociezi cu cine te asemui", recte Păunescu și alți aplaudaci comuniști, chiar dacă și-au pus masca de-

Literatura în folosul democrației (5)

și democrația în slujba culturii la români, dar și în folosul dictaturii comuniste

mocratului. Promovând în astfel de "Istorii" autori care au scris în spiritualismul realismului -socialist riscăm să educăm tinerele generații tot în spiritualismul doctrinei comuniste-criminale.

Datorită acestui fapt, că toate instrumentele de propagandă, radio, presă scrisă, edituri și TV se aflau în mâna acestor scriitori-activiști de partid, astăzi consta-

tăm că societatea românească, oamenii care o compun au un comportament și o mentalitate deformată față de valorile democratice. Aceasta este principala vină că România, în cei 20 de ani de la revoluția din 1989, nu progresează în implementarea democrației în drumul ei de integrare europeană.

În acest sens ACUZ pe toți scriitorii care au lucrat în redacțiile ziare-

lor, revistelor și editurile comuniste de genocid moral și cultural la adresa poporului român.

Din 1989 se întrevide noul curent globmodern (denumire dată de noi) ce înglobează operele de artă, proza, poezia, eseul, compozițiile muzicale, care fac o întoarcere spre valorile trecutului promovate printr-un stil pe jumătate întors spre clasicism.

► simte că acolo este punctul, în care se intersectează imaginile de care are nevoie, pentru ca scrisul ei să aibă acțiune, culoare.

În proza aceasta există și eșantioane inedite de stări psihologice clasice, dar și spații obișnuite, prin care, de obicei, trecem zilnic cu indiferența omului grăbit să ajungă acasă.

Pagină după pagină, PODUL SUSPENDAT ne lasă să înțelegem că noi suntem doar acrobații, care facem spectacol, fiind prinși de firul subțire al unui păianjen. PODUL SUSPENDAT este istoria individului, care află că este la mâna Destinului, că lupta sa

este inegală și că drumul nostru contează mai mult decât destinația.

Prin tehnica personală, de redare a emoțiilor umane, Suzana Deac merge în echilibru perfect, îmbinând sensibilitatea poetei cu atitudinea frustrată a prozatoarei.

Iată un demers literar de calitate certă și unde, ea știe foarte bine, când să treacă de la starea de beatitudine a fericirii la starea de „avarie”, a vieții.

Scriitoarea nu dă sfaturi profesionale, nu vine cu formule magice.

Cartea nu este măciniș de stări, nu este nici colaj din culori, sunete, arome și atingeri de înger. PODUL SUSPEN-

DAT, dintr-o copertă în alta, mustește de Viață! Este Viața cu urcușurile spectaculoase și mai ales, cu prăbușirile inevitabile. Lecții personale.

În acest sens, toponimele, cele mai multe preluate de pe harta geografică, te ajută să localizezi personajele în spații deja cunoscute și cu potențial de imaginație magic-real.

Și totuși, autoarea ne vinde, ca oricare scriitor veritabil, ne oferă iluzii. Vinde vise ambalate în sintagme bine șlefuite.

Nimic în plus. Nimic în minus în construcția cărții care, are consistența călătoriei cu un tren de noapte. Unul după altul, personajele

urcă în vagoane, își povestesc viața intimă unor oameni, pe care știu că nu îi vor mai întâlni niciodată. Coboară din haltă în haltă, anonimi, lăsând în urmă amprenta poveștilor lor. Totul devine Destin colectiv.

Ne recunoaștem în personajele cărții Suzanei Deac pentru că ea, autoarea este un observator fin al lumii care ne înconjoară, un Om cu talent, care știe să adune în pagini de proză, evenimente, stări, spații de conflict, - dar mai presus de toate știe cum să declanșeze, în noi, declick-ul întrebărilor. De ce? Unde? Cum?

Felicitări, Suzana!

Monica Mureșan

Ion Lazu: „La baza opțiunilor mele scriitoricești nu se află nicidecum vreo teorie literară, de orice fel ar fi ea, clasică/omologată sau de ultimă oră, autohtonă sau apuseană, care să-mi spună ce teme sunt la căutare, care sunt mijloacele cele mai eficiente și mai acroșante de abordare, ci de fiecare dată în prozele mele e vorba despre aspecte din realitatea imediată, care m-au impresionat și mi-au pus stăpânire pe gânduri, zi și noapte. Abia când scriu în mare amănunțime despre ele, înțeleg eu însumi mai bine ce se întâmplă, care este sensul/subtextul lor și posibila lor rezolvare.... De fiecare dată, vreau să fiu de partea oamenilor, iar nu de partea concepțelor; și nu doar atât, ci încerc să scot la iveală ce anume îl îndârjește și-l susține pe om în lupta sa cu contrarietățile vieții; vreau să scriu despre adâncurile nelimitate ale durerii, despre speranță și despre indicibila bucurie a clipei trăite.” (V. Prietenia literară la început. Lungul drum al geologiei către poezie, pagina 187)

Ion Lazu - Ion Murgeanu față în față cu Himera Literaturii

Dialogul epistolar*) dintre cei doi autori are în primul rând o valoare în sine, prin bogăția de impresii, mărturii, documente de epocă ori de arhivă, partea autobiografică, finețea notațiilor, observațiilor, analizelor, sintezelor, dar și dacă ne gândim la diversitatea temelor și rolul formativ al cărții, ca veritabil curs de literatură, stilistică precum și teorie și istorie literară. Identificându-ne cu personajele autorilor ce devin, evoluând în propria povestire, personaje propriu-zise în niște „Povestiri crude și insolite” (cum le definește I. Lazu), asistăm la evoluția în paralel a două trasee existențiale (literatura fiind însăși viața lor), trasee ce se intersectează sau îndepărtează, ei nerenunțând însă a (se) mărturisii ori a se confesa unul celuilalt, pe rând:

Ion Murgeanu – în capitolul VII. Cititul și scrisul. „Complexul culturii”: „Se spune că ești ceea ce mănânci. Poetul este (și) ceea ce citește.” (p.257) „Meseria de poet. (...) Șansa și neșansa noastră, a tuturor, a fost și rămâne Eminescu – model moral, în primul rând. De aceea nici nu mă mir, cum în aceste vremuri aproape clinice, de degradare morală, tot mai mulți vor să-l „excludă.” (p.269) „Meseria de poet nu se poate face decât în lumina unui mare Maestru. Pentru cei mai mulți dintre noi acesta a fost Eminescu. În ce mă privește și mai mult chiar: de tânăr încă fusesem atent să-i împrumut orice gest, orice gust, să-i lustruiesc orice amintire, și să i-o îmbrac, la rândul meu, în hainele sărace de poet modest, la

rând cu oamenii simpli, neapărat „blestemat” și nefericit în cercul Poeziei. De aceea nu am acordat prioritate diplomelor, titlurilor, „meritelor”; am presimțit, după Eminescu, dar întotdeauna pe urmele lui, că poetul e ceva deasupra tuturor acestor vremelnicii.” (p.271)

IL: „Am nutrit dintotdeauna convingerea că scrisul este de natură sacră. (Îmi dau seama că nu aș fi continuat să scriu dacă nu aș fi simțit că această îndeletnicire mă înalță față de mine însumi, ajutându-mă să trăiesc o frumoasă aventură.) Iar pe de altă parte, am simțit că scrisul este o forță, că el are o putere în sine, de neînfrânt. El este manifestarea plenară a libertății interioare a omului. Scrisul este o formă de libertate. Spune adevărul și

vei fi liber. Nu încap în doială, dacă am fi trăit în condiții de libertate a cuvântului, aș fi căutat să-mi exprim în presă punctul de vedere privind diferite aspecte ale vieții publice, cum am și făcut-o imediat după Decembrie, timp de câțiva ani, până am constatat că vorbeam în vânt.” (Scribul, pp. 354-355)

IM: „Dintre toate meseriile, a poetului are această finalitate: de-a atinge fața lui Dumnezeu.” („Complexul culturii”, p.275)

Am selectat, din acest bogat material tematic, doar câteva pasaje ce pot configura, chiar și fragmentar, o profesiune de credință, cât și un cod deontologic – pentru a cuprinde toate temele ar trebui, practic, să scrii o altă carte! Așadar, acest dialog are un aer aristocratic, de mare eleganță și ținută, cartea îndeplinind și funcție de spațiu ori cadru pentru un ceremonial cu, totuși, reguli în evoluție și nu neapărat fixe, imuabile. Cititorul ajunge el însuși a fi supus unui proces de evaluare și autoevaluare, tot așa cum cei doi autori și protagoniști trec pe rând prin situația unei autoevaluări asumate cu seriozitate și sinceritate în primul rând față de sine și apoi și față de celălalt și cu lumea în general, dar pe care o efectuează în special asupra lor înșiși, mai înainte și mai presus de ei, cu o sinceritate ce, deși individuală și subiectivă, pare a atinge obiectivitatea; ast-

► fel, cititorul este antrenat în acest joc de aparențe și realități, la care ia parte cu interes, odată ce i s-a stârnit curiozitatea:

IL: „...abia în '96 am ieșit cu Poemul de dimineață, elegii, la ed. Vine. ... al doilea vorbitor la lansare a fost venerabilul Pan M. Viziurescu, care se apropia de 90 de ani, slătinean de-al meu care a izbutit să se sustragă securității, trăind 23 de ani ascuns în podul unei case, peste drum de liceul „Radu Greceanu”. Să fi știut eu pe atunci că un poet urgisit ne privea printre șipicile acoperișului pe noi, liceenii, în timp ce ieșeam de la ore, cu vreo carte la subsuoară... Vor înțelege generațiile viitoare în ce împrejurări de lagăr am trăit noi, românii, între 1944 și

1989? Mi-e teamă că vor crede că sunt „exagerațiuni”, lucruri aduse din condei, ca să acoperim nevrednicia noastră de o jumătate de secol; ne vor acuza de lașitate, de oportunism.” (ELEGIA-CUL MÂNTUIT, p.341)

IM: „Poetul vindecă Umanitatea! El e consolator! (...) Poeții noștri sunt, fatalmente, fragmentari; ei trăiesc din cotlete de poezie; mai pun pe deasupra ienibahar, cimbrișor sau mărar; lasă deschisă ușa dinspre dormitor să se zărească ce făceau ei acolo; câți poeți serioși avem, câți „consolatori” ai lumii? Poezia a decăzut și va decădea și mai mult trăgând în jos rasa umană spre porțile de fier forjat și sârmă ghimpată ale Apocalipsei Sf. apostol și evanghelist Ioan (...) Distracția cu

poezia, mai concurentă la Dumnezeu decât rugăciunea nesmerită, e lucrul cel mai periculos. Mai rea decât orice ironie. Toate igrasiile poeziei, ironia, ludicul, nu erosul ci jartiera lui, nu chipul fetei ci macularea lui...” („Complexul culturii”, p.274)

Himera literaturii e și o autoanaliză scrupuloasă, minuțioasă, ce reconstruiește și redefineste situații și momente - unele delicate, altele dureroase, altele nelămurite încă în destul -, care să le permită a identifica până și cea mai mică vină, greșală, ezitare ori criză de conștiință posibilă și pasibilă de a le fi imputată ori reamintită cu reproș, pe de o parte, dar și de a le fi implantată de alții, din răutate. Însă cartea nu este atât un mărturisitor

cât un declanșator sau prilej pentru ambii scriitori de a-și analiza conștiința și a fi primii care hotărăsc verdictul: printr-un veritabil proces de conștiință recunosc în sinea lor dacă sunt vinovați sau nu de ceva, victime ori călăi, învingători ori învinși, deoarece această carte mută ceva teribil și definitiv, odată ce aduce la suprafață, prin exemplu, zone foarte bine păstrate la secret. Tocmai acest drum - sau acest traseu - invizibil dar dureros cere multă rezistență și tărie pentru a-l parcurge până la capăt.

În ceea ce-i privește pe cei doi autori, ei sunt desigur învingătorii.

Iunie 2011, când Ion Murgeanu împlinește 71 de ani. La Mulți Ani, Maestre! Vivat!

Agamemnon

Continuare din pagina 11

care a fost imobilizat și înjunghiat. Sala pare devastată de un vânt rău.)

Corul vorbit al sclavelor elene: A fost ucis viteazul Agamemnon a fost ucis, De către Egist cel viclean și Clitemnestra de către Egist, Ucis în baia de purificare ucis, Că au aruncat asupra lui o plasă și l-au înjunghiat ca pe o fiară. A fost ucis viteazul Agamemnon a fost ucis, Răsplata zbuclumului său prin lume răsplata, A fost această faptă mișelească a fost această faptă Pe care a săvârșit-o Clitemnestra, Răsplata zbuclumului său prin lume răsplata, A fost ucis viteazul Agamemnon.

Corul vorbit al corăbierilor din Ahaia: Cei mulți l-au în-

drăgit pe Agamemnon cu suflute curate, ca pe un zeu. și astăzi îi mai laudă povestea simbolurilor vieții lui, mereu...

(Afară se aude cum bat cumplit vânturile. Glasul mării se aude ca o respirație a vremii. Din părți, coboară în sală înconjurând trupul neînsuflețit al basileului soldați și sclavi...)

Epilog

Sprijinit pe coloane subțiri de aer fostul, palat se mai profila încă precum transparenta umbră a unei iluzii de multă vreme pierdute. Cîteva capre rătăcite ronțăiau fire de iarbă iar dinspre mare venea un miros de alge și sare. Se auzea parcă un zornăit de cochilii și sub cerul foarte albastru se reclădea tremurînd în apa morților cu fațada înspre apa nemuritoare a mării fastuosul edificiu palatin

al Atrizilor. Părea că alunecă m depărtare acolo unde vopsea cerului se întîlnea cu verdele apelor un stol de pînze albe de parcă flota numeroaselor corăbii ahee se întorcea victorioasă dinspre Troia. Nu mai știam dacă foșnesc valurile sau vîntul ori dacă în imensitate murmură corul naiv și bizar al corăbierilor din Ahaia... întregul Epir respira în tremurul frunzelor celor cițiva măsline seculare neliniștea lui Chalchas oracolul prevestirilor triste sub ochiul de aur fierbinte al soarelui care nu știu de ce mi se părea la acel ceas un uzurpator, un Egist viclean și sigur de sine. Lingă țărîmure se scălda o grecoaică tină și marmora trupului zvelt o amintea pe Ifigenia cea sortită să fie o jertfă pentru înduplecarea neîndurătoare Artemis. În înălțime rotea cu grație culoarea albă a cîtorva pescăruși...

Nicolae Bălășa

În viața de toate zilele ne punem, cel puțin periodic, întrebări de genul: „Ce este real și ce este simplă aparență?”, „Am fost obiectivi în tot ce am întreprins?” „În ce măsură mintea noastră colorează sau chiar distorsionează lucrurile?”, sau „Poate mintea umană să știe adevărul despre viață și cosmos? Puse sub acest aspect, întrebările anterioare au caracter filosofic, însă, ele apar și în mod obișnuit în cadrul interacțiunilor umane, acolo unde trebuie să distingem faptele de fantezie. Problema percepției sau cum formează mintea noastră impresii și idei despre lumea naturală, a celorlalți și a sinelui, este foarte importantă pentru procesul înțelegerii.

Pe tema percepției și mai ales despre nevoia constantă de dovezi observabile pentru idei, a scris mult mai ales Francis Bacon (Amintiți-vă problema idolilor !). Dincolo de spusele sale, din studiile suficiente de variate, se detașează ideile conform cărora, ceea ce se poate observa este, sau nu este tot timpul, exterior minții

Obiectiv-subiectiv

relație duală în cadrul înțelegerii sau formă speculativă de amănunțire a?

umane. După cum se știe, cele cinci simțuri majore ne informează despre înfățișarea „lunii exterioare” sau despre senzațiile, durerile și plăcerile corpului, dar ele nu ne dau acces la tot ce putem „observa” despre noi înșine sau chiar despre realitate, în general. S-au întâmplat cazuri când chiar observatorii pregătiți pot fi victime ale percepțiilor sau observațiilor greșite. Mai mult, rezultatele fizicii și astronomiei de azi ar fi de ajuns pentru a distruge orice iluzie conform căreia simțurile noastre ne înșală atâta timp cât ele nu descoperă în anumite cazuri, mai nimic direct (este vorba despre natura realității la nivel microfizic, microbiologic sau macroastronomic).

Metodele empirice ale științelor naturale, toate variantele metodei deductive generale, permanent consideră observația senzorială ca prim și ultim pas și criteriu de validitate. Aceasta, desigur, ajută la testarea obiectivității unei ipoteze. Ideea științifică clasică a obiectivității este total neadecvată ca standard al adevărului, deoarece este fixată pe lumea obiectelor și, în această „fixație naivă”, pierde din vedere lumea subiectelor. Cel care vede este exclus în favoarea a ceea

ce este văzut.

Problema clasică a cunoașterii este relația dintre subiect și obiect, care poate fi considerată și ca dilema „recepție-proiecție”. Mințile umane pot fi comparate și cu un aparat receptor ca radioul sau camerele de filmat și în același timp cu aparatele reproducătoare, precum casele de playback sau proiectorul de filme. Dilema care se creează constă în întrebarea: mintea umană funcționează sau poate funcționa simultan ca ambele tipuri de aparate? Pe scurt, mintea percepe ceea ce proiectează ea însăși? La această întrebare, pot fi formulate o mulțime de răspunsuri care au în general ceva în comun și anume:

1. Mintea, în condiții normale, percepe doar ce este „dat” obiectiv de la altceva, decât ea însăși. (Adesea numit naturalism sau „realism naiv”).

2. Mintea percepe ceea ce este dat obiectiv, dar mereu și numai cu ajutorul formelor „subiective” sau „proiecții” proprii, de cele mai multe ori ca interpretări personale și/sau sociale (numit uneori interacționism sau constructivism).

3. Mintea creează tot ceea ce percepe sau conține unele reprezentări

la nivelul conceptual-perceptual relativ conștient, altele subconștient sau „supraconștient”. (numit uneori solipsism, uneori idealism ontologic, altele „mentalism”).

5. Mintea selectează pe larg și respinge datele (fie conștient, fie în mod obișnuit), în funcție de un model mental dobândit și/sau în funcție de mediu (numit uneori gestaltism, un fel de relativism perceptual).

6. Mintea percepe mereu și numai „fenomene”, acestea însemnând „orice reprezentări care îi apar conștiinței”. Fenomenele sunt recunoscute ca fiind mai mult sau mai puțin de origine subiectivă sau obiectivă (numit fenomenalism sau fenomenism).

Dincolo de toate aceste formulări, atâta timp cât mintea individului exprimă sensuri care nu sunt conforme cu realitatea, acele sensuri sunt subiective. Din cercetările făcute, s-a observat faptul că, „cu cât este mai adevărată o abordare exprimată de minte, cu atât mai obiectiv, independent de mintea subiectivă, este sensul”. În consecință, înțelegerea ar trebui mereu să înceapă de la fiecare din sferele noastre subiective de sensuri personale. Înțelegerea este produsul unui continuu joc între percepții și concepții. Ca atare, noi nu creem sensuri formând idei originale pe care să le proiectăm asupra lucrurilor. ►

► rilor sau evenimentelor, ci înțelegem pe baza unor sensuri obiectiv formate care reprezintă percepții reale și concepții adevărate. Pe scurt, se poate spune că mintea (subiectivă) oferă forma oricărei expresii de sens, în timp ce ceva, independent de minte sau „în afara” ei, oferă conținutul (obiectiv) R. C. Priddy, *Beyond Science. On the Nature of Human Understanding and Regeneration of Its Inherent Values*, <http://home.no.net/rpriddy/indexbey.html>. Cu alte cuvinte, putem vorbi despre ceva care devine inteligibil când i se găsesc corespondențe cu experiența umană și când are un anumit tip de utilizare sau scop.

Pe măsură ce înțelegerea progresa la o anumită persoană, formele dezvoltate în minte devin mai complicate și foarte extinse. Înțelege-

rea noastră progresa prin „autodezvoltare, perspectivele pe care le cuprinde cresc și orizontul mental este extins, descoperind astfel o parte mai mare din realitatea experimentată”, ne spune Robert C. Priddy. S-a observat că în anumite situații, deși dezinteresați, putem descoperi sensul unor lucruri într-un mod mai obiectiv sau universal, chiar dacă nu putem ajunge la o înțelegere complet neutră sau obiectivă.

Lucrurile care rămân nepătrunse definesc limita înțelegerii creației sau cosmosului. De cele mai multe ori, mirarea (nu în sensul filosofic, dat de către Descartes) și ura apar din lipsa înțelegerii, deci din limitele ei. Din acest motiv, a face o sinteză a faptelor, valorilor și ideilor ce duc la înțelegere, necesită o abordare amplă și din di-

ferite sensuri. „Nu putem exclude din cadrul înțelegerii nici explicația cauzală, nici raționamentul logic, nici interpretarea teoretică și nici calitățile umane, precum sensibilitatea, respectul, identificarea compătitoare sau aprecierea calitativă”. Pe scurt, înțelegerea autentică nu exclude niciodată astfel de elemente non-cognitive ca identificarea personală, etică și respectul pentru ceilalți. Diversele forme de activitate mentală - gândire, memorie, analogie, interpretare, rațiune, intuiție, precum și alte operații sau resurse numite - ne permit să descoperim conexiuni și relații între posibilele obiecte ale intereselor noastre.

De asemenea, trebuie ținut cont de faptul că înțelegerea umană (în structura sa holistică) nu poate fi separată de calități umane ideale, pre-

cum veridicitatea, simpatia și empatia, deoarece ele sunt chiar motivația în căutarea înțelegerii. Orice formă de gândire care neagă dreptatea sub forma unei moșteniri comune și a unui scop viitor al umanității se separă ea însăși de sensul cel mai profund și mai sincer al „înțelegerii”, care este esențial orientată spre îndeplinirea scopurilor universale.

Înțelegerea faptului de a fi obiectiv sau subiectiv stă la limita și analiza tuturor factorilor care determină activitatea minții noastre îndreptate spre îndeplinirea celor mai înalte idealuri ale omenirii.

A „minții noastre îndreptate spre îndeplinirea celor mai înalte idealuri ale omenirii” am spus anterior. Sunt oare obiectiv sau subiectiv în afirmație? Voi ce spuneți?

Groaza de ieri

Groaza de ieri m-a cuprins când nu mi-ai răspuns la mesaj:
Nu era SMS, nu era Messenger,
nu era în eter,
Era cel ce trebuia să-ți răspundă...

Ninsoare

Ninsoare fără mine, fără tine,
Ninsoare doar pentru că vor norii,
Ninsoare doar(e) gândul la tine,
Ninge, doar pentru că nu regret...

Rugămintă

Te rog să ai grijă de tine,
Te rog să nu ai grijă de mine,
Sunt doar un doritor de „plesneli”,
Așa cum spunea un pictor ce nu și-a terminat opera.
Tu nu ești nimic,
dar te lauzi cu ce sunt,
Sunt ceea ce te lauzi că sunt, nimic,

Poeme de Florin Nițulescu

Dar te rog să nu mai vorbești
despre mine,
Mă faci de râs în
comunitatea celor ce plâng.

Necoplanaritate

Sunt necoplanar cu cei ce
m-au considerat „paralel”
Cu „tine”, cu „ție”,
cu „vouă”, cu „înșivă”,
Dar constat cu neplăcere că sunt
necoplanar cu toți,
Un diagonal pe „după” tine,
mine, ție, vouă, nouă.

Mă proiectez necoplanar
asupra planului tău,
Tu, cea primită pe o orbită stelară,

Iar cosmogonia mea trebuie modificată direct
Prin a-mi negocia o stea
mai departe de-a ta.

Simplitate complexă

Mă simt prea simplu
pentru complexitatea actuală,
Sunt prea complex
pentru simplitatea generală,
Caut un mod de a mă face
mai simplu-complex,
Dar descopăr că nu mă găsesc
în „Atlasul fraierilor”.

Mă joc cu lucruri complexe
tot timpul,
Însă într-un mod simplu,
cu computerul,
Dar descopăr că televizorul
e „lider de audiență” încă,
Un „absorbant” al fluidelor cerebrale.

Delia Staniloiu

Întâmplări insolite

0 zi ca oricare alta

O rază de soare intră nestingherită pe fereastră dormitorului lui Vlad încurcându-i-se în gene, reușind să-l aducă în stare de semiveghe. Se frecă la ochi, scoase un sunet gutural apoi se întoarse pe partea cealaltă. La puțin timp însă, aceeași rază îi încălzea ceafa reușind să-l trezească. Deschise ochii și văzu toată odaia scăldată în lumina dimineții. Se uită la ceas, mai erau patru minute până să sune. O bucurie imensă îl cuprinsese, fără să știe de ce. Nici nu-i păsa de natura bucuriei lui, de ce i-ar fi păsat? Se lăsă îmbrățișat de această stare în care se simțea ca fluturile în fază de cocon. Gândul îi zbură instantaneu la Anca și un alt val de bucurie îl cuprinsese. Anca.....acea misterioasă colegă cu ochii oblici de culoare gri metalizat ...o plăcuse încă de când intrase la ei în birou, ieri acceptase în sfârșit să-l întâlnească în afara programului. În alte circumstanțe, chestia asta i-ar fi dat așa un sentiment de.....suficiență dar cu Anca.....ea nu cedase nici zâmbetului lui irezistibil capabil de victime sigure, nu reușise să o impresioneze nici punând la bătaie arsenalul lui infailibil: mușchii lucrați cu sârg la sală, parfumurile fine și de marcă după care se țineau toate tinerele nou venite în institut ,nici cu hainele de firmă cumpărate cu eforturi, banii câștigați nu

erau niciodată atât de mulți încât să și le permită. Dar pentru cucerirea cât mai multor femei merita .Realiză că în ultimii ani făcuse din asta un scop în viață. Conștientizase asta la refuzurile politicoase și repetate ale Ancăi. Zâmbi gândindu-se ce chestii năstrușnice îi pot trece prin cap la primele ore ale dimineții. Sună și ceasul. Sări sprinten din pat și cu gesturi repezi și sigure smulse de pe el bruma de haine cu care dormise și intră sub duș. Se lăsă mângâiat, apoi biciuit de apa caldă apoi din ce în ce mai rece care-i făcu pielea ca de găină. Se săpuni și se frecă viguros cu buretele pe tot corpul. Ieși, se sterse și se îmbrăcă în grabă. Puse de cafea în timp ce fredona o melodie cândva la modă a lui Peter Gabriel; avea un timbru plăcut ar fi fredonat și dacă vocea lui ar fi semănat cu răgetul unui măgar. Fredonatul făcea parte din ritualul fiertului cafelei .Începu să cotrobăie prin frigider după mâncare. Constată că și frigiderul avea nevoie de o "baie" și-și propuse să facă asta cu prima ocazie. Își făcu repede două sendvișuri calde la cuptorul cu microunde pe care le înghiți cu poftă .Între timp se făcu și cafeaua. O sorbi cu mare plăcere, cu înghițituri mici închi-

zând ochii după fiecare înghițitură. Îi sună telefonul .Sunetul îi întrerupse plăcerea sorbitului cafelei. Era Matei care vroia să știe dacă pot merge la tenis după program. Se scuză laconic găsim un pretext neconvincător. Era pentru prima oară când nu i se lăuda prietenului cu o nouă întâlnirese miră și el de această reticență. Dar nu-și bătău capul. Ieși în grabă și se îndreptă spre stația de autobuz care-l ducea spre serviciu. Vara-și intrase în drepturi. Era cald, pe stradă lumea mergea în tricouri cu mânecă scurtă, grădinile din fața caselor și a blocurilor erau pline de flori. Gospodinele veneau de la piață încărcate cu tot felul de legume și fructe de vară. Își aminti că nu a mâncat încă ci-reșe; își propuse să cumpere cu prima ocazie .Între timp, ajunsese în stația de mașină unde nu trebui să aștepte prea mult că mașina sosi. Ciudat pentru această oră a dimineții, mașina era destul de goală. Urcă și se așeză pe un loc mai în spatele mașinii și se bucură că nu trebuia să cedeze locul .Îi veni să râdă gândindu-se că dacă semne de bătrânețe dacă se bucură pentru un loc pe scaun așa de dimineață când de abia s-a trezit din somn Nu-i stăruia prea mult în minte la

cei 35 de ani ai săi, bătrânețea era o noțiune cât se poate de abstractă. Deschise cartea cumpărată ieri la Târgul de carte și p4 care nu apucase nici să o frunzească. Începu să citească dar, după câteva minute își dădu seama că nu se putea concentra și că gândurile-i zburau aiurea care-ncotro. Închise cartea și începu să se uite în jurul lui. Evident, se uită întâi după tinerele care erau în mașină .Nu erau decât trei. O privi mai cu atenție pe cea din scaunul din fața lui, o domnișoară bălaie, tinerică, bine făcută. Se uită la pielea și la carnația ei și-i plăcu ce vede. Erau cum trebuie. Privirile i se urcară pe gâtul ei gingaș și se opri acolo unde începea părul și unde un cârlionț rebel, atârna mai jos de linia părului. Avea un păr frumos, culoarea nisipului strâns în aparență neglijent într-o agrafă dar care-i dădea o notă extraordinară de feminină. Mută privirea. Lângă el, în picioare, stătea un tânăr al cărui profil îi atrase atenția. Avea un profil interesant de roman, cu nasul drept și rotunjit spre vârf, cu

**Continuare în
pagina 37**

Corneliu Florea

Capela Sixtină. Au și trecut cinci sute de ani de când Michelangelo Buonarroti a semnat, în fața Papei Julius al II-lea, contractul de-a picta tavanul Capelei Sixtină, care până la acea dată era doar o boltă albastră cu o puzderie de stele palide. După opt ani de creație artistică asiduă, Michelangelo a dăruit omenirii o capodoperă unică a GENEZEI. O artă lucrare unică, o interpretare nouă, personală a genezei, care de atunci și până acum uimește și tulbură pe toți acei care au privit-o și o privesc, și vor să-i afle rosturile, semnificațiile și sensurile, după care rămân copleșiți de admirație sau devin suspicioși, indignați, protestatari. E bine să se știe că inițial Michelangelo nu a vrut să picteze această boltă celestă a Capelei Sixtină, dar Papa Julius al II-lea avea o puternică și dominantă personalitate, și Michelangelo la fel, acceptând contractul numai după ce a primit toate asigurările din partea papei că are libertatea deplină de gândire și creație.

După douăzeci și șapte de ani de la terminarea GENEZEI, Michelangelo se întoarce din nou la Roma, la Capela Sixtină, unde cu un nou contract, de data aceasta în fața Papei Paul al III-lea, începe să picteze JUDECATA DE APOI. Este 1535, iar marele arhitect, sculptor și pictor are 61 de ani, o experiență și

Judecata de Apoi, după Michelangelo

concepție de viață diferite de cele de la 31 de ani când a pictat bolta Capelei Sixtină. Trebuie menționat acest amănunt, pentru că în acest interval s-au întâmplat evenimente deosebite în Sfântul Imperiu Roman de Apus, în catolicismul lui, care au marcat profund personalitatea artistului și se reflectă pregnant în fresca JUDECATA DE APOI, ce pare mai mult o izbucnire de revanșă, de pedeapsă neiertătoare, o osândă eternă. O apocalipsă! Judecătorul este Isus, și pe toată fresca aceasta înaltă de 14 metri și lată de 12 metri, toți cei chemați pentru Judecata de Apoi se rostogolesc contorsionați de păcate și durere în iad! Nici o urmă de tron al judecății, de balanță a judecății, de cărare, de umbră către vreun Paradis. Judecata de Apoi exprimată vizual de Michelangelo pare dezlănțuirea unui nou potop, unul apocaliptic!

De ce a pictat așa, de ce această reprezentare? Pentru că recente evenimente istorice au avut un impact puternic în conștiința lui. Totul a pornit de Martin Luther, care în 1517 a lipit tezele sale pe ușa bisericii din Wittenberg. Se naștea protestantismul german, lutheranismul, care s-a

răspândit cu viteză de cutremur, zguduind din temelii rapacele catolicism de la Roma. Martin Luther a criticat aspru dogmele catolice abătute de la învățăturile biblice inițiale, a criticat organizarea bisericii catolice devenită extravagantă, fastuoasă, dar mai ales a condamnat comerțul ei cu indulgențe. Indulgențele au intrigat pe mulți catolici și a declanșat extinderea protestantismului în marea masă a creștinilor cu urmările lui. De acum înainte catolicismul papal a început să piardă un mare număr de susținători, care trecând la protestantism deveneau față de Roma oponenti, ostili, dușmani.

Tot în această perioadă, a difuzării fulminante a protestantismului în Sfântul Imperiu de Apus, s-a accentuat un conflict între Papa Clement al VII-lea și Împăratul Carol Quintul care, împărat fiind, a trimis spre Roma o armată de mercenari francezi, spanioli și germani. Aceștia din urmă, în majoritate deja erau lutheraniști cu puternice resentimente antipapale. Cum împăratul nu își mai plătit mercenarii de când au intrat în Nordul Italiei, le-a promis că le dă Roma pe mână dacă o cuceresc. Această

promisiune a declanșat un infern în Roma, când a căzut în mâna mercenarilor. Istoricii au comparat această asediu, această cădere a Romei cu cea a Babilonului, Carthaginei, Ierusalimului, descriind ororile mercenarilor care au prădat orașul, au violat și omorât călugărițele, au pus preoții să facă slujbe obscene după care îi maltratau până ce muureau. Întreaga gardă elvețiană, care apăra Vaticanul, a fost nimicită iar papa a scăpat fugind printr-un tunel, pentru că mercenarii germani vroiau să-l suprimă. Acest cumplit infern, în care creștinii se omorau între ei, a marcat profund gândirea multor cărturari și artiști ai acelor vremuri, printre care și pe Michelangelo Buonarroti. În Judecata de Apoi se reflectă cel mai pregnant starea de spirit pe care o avea marele artist în acea vreme. Istoricii de artă, de-a lungul generațiilor, au subliniat cu intuiție și detalii din pictura judecății de apoi acest adevăr. Citind volumul criticului de artă, Andrew Graham-Dixon, personali- ►

► tate recunoscută în anglofonie, m-a frapat și pe mine, mai ales după ce din nou, recent, am contemplat frescele Judecării de Apoi ale bisericilor bucovinene, care reprezintă în stil bizantin o adevărată judecată, în timp ce din originala frescă a lui Michelangelo nu reiese o asemenea judecată ci se evidențiază proeminent doar un atotcunoscător stăpân neiertător, fără balanță în fața celor chemați pentru păcatele lor. Parcurgând Biblia, comparând frescele, meditănd se pot trage mai multe concluzii.

Pe un fundal cu cer albastru întunecat, ca de furtună, în mijlocul frescei, pe un nor mic, în poziție erectă, ISUS, fără barbă, imens, aproape dreptunghiular, eclipsând soarele din spatele său, are o atitudine de acuzator dezlănțuit, ca și cum ar hotărî sfârșitul lumii. Cu mâna dreaptă ridicată deasupra capului, dând impresia unei forțe necruțătoare, nemiloase, parcă aruncă anatema asupra celor chemați din toate zările la judecată, și pe ale căror fețe se citesc numai neliniște, temere, groază. Înfățișarea și atitudinea lui Isus este după mulți critici de artă absolut amenințătoare, iar fețele și corpurile celor înviați de trompetele îngerilor seamănă cu a celor pictați în scena potopului pe bolta Capelei Sixtină, potopul fiind tot o hotărâre judecătorească, după care omenirea tot nu a învățat mare lucru. Pentru ce să mai învețe/învățăm când trăim doar odată și suntem efemerii?

Alături de Isus se află Maria, virgină și diafană, cu fața aplecată și privirea întoarsă de la atitudinea judecătorului, care privește în stânga jos, unde cei înviați din morți se prăvălesc îngroziți în infern. Și unii, dintre cunosătorii artei lui Michelangelo, au interpretat reacția Mariei ca una de figurație, neamestec, chiar de teamă.

Și totuși, în această puternică frescă a hotărârii finale a Fiului lui

Dumnezeu, pe care Michelangelo a pictat-o stăpânit de evenimentele ce au dezbinat catolicismul și au dus la coteropirea și prădarea Romei de către forțele antipapale, de adepții luteranismului, vine cu o idee personală, nouă a Judecării de Apoi. Pe lângă cei șapte îngeri cu trâmbițe, menționați de Sfântul Ioan în Apocalipsă, Michelangelo în fresca sa, mai adaugă doi îngeri cu o carte deschis, în care fiecare înviat spre judecată să-și poată citi faptele vieții și să se judece singur. The idea that each man must ultimately pass judgement on himself was surely Michelangelo's own - scrie Andrew Graham-Dixon în volumul său Michelangelo and the Sistine Chapel. Pământenească și omenească este această idee ca fiecare muritor să se autojudece în timpul vieții sale, dar pentru această autojudecată e nevoie de părinți credincioși și cinstiți, educatori buni și morali, de discernământ și determinare personală. E un cerc mare, și dacă un segment din el lipsește totul se poate nărui și prăbuși în Infern, în timpul vieții sau la Judecata de Apoi!

Orice admirator al artistului, privind acest izbitor ansamblu al judecării omenirii se întreabă de ce a redat-o în acest mod aprig, aproape violent! Ca să înțeleagă și răspundă corect trebuie să cunoască cadrul istoric al acelor vremuri, despre care am insistat, și care a determinat marelui gânditor și artist o stare de spirit și conștiință ca să ne înfățișeze mai mult o apocalipsă decât ca o judecată cum și-au imaginat-o alți artiști, sau mulți muritori pentru ei înșiși. Desigur, pe lângă acest cadru istoric sunt și multe alte detalii din această capodoperă asupra cărora ar trebui să ne oprim. Mă opresc la faptul că și Michelangelo îl înconjoară pe Isus cu îngeri și sfinți, printre care sfântul Petru are două chei. Două chei! Alături, Apostolul Bartolomei ținând în mână propria sa piele după mar-

tirizare, dar a cărui cap este un autopoortret al pictorului! Un alt detaliu, foarte mult comentat în fel și chip, este cel din colțul drept de jos al Infernului în care este portretizat Biagio da Cesena, măiestrul de ceremonii al Papei Paul al III-lea, care l-a criticat foarte aspru pe Michelangelo pentru aceasta frescă. Nu insist asupra cuvintelor folosite de măiestrul de ceremonii, doar ca fapt divers asupra detaliului că Michelangelo s-a răzbunat pe el, așezându-l în Infern, încolăcindu-l cu un șarpe care îi mușcă penisul! Biagio da Cesena a fugit la papă și s-a plâns de această replică a lui Michelangelo, la care papa a spus ceva ce ar trebui să aflăm, în-vățăm și să nu uităm: „Este chiar și peste puterile mele de papă să eliberez pe cineva din infern”.

Ruptă-n gură

Sebastian Drăgan

Ruptă-i rana-mi din rărunche
Când mă doare gura-n multe
Râsul spart mi-e și sprintar
Ochi sticlos, de cuțitar

Urlă ca un lup la lună
Gându-mi, când tocești o rună
Ca o coasă, la bătut
mi-e dorința, s-o ascut

Foame-mi-e de-un colț de tine
Când te frâng de subț mîjloc
Te-aș mușca, zău, ca un câine
De te-ar stinge apa-n foc !

Setea-mi rupe limba-n două
Pentru gurile ce caști :
Una - cert orizontală -
ce mi-o dai s-o gust când plouă
Ailaltă, cea verticală,
musai doar când îmi adaști.

Întâmplări insolite

Continuare din pagina 34

buze pline și bărbie puternică. Tânărul întoarse privirile spre el. Ochii acestuia zâmbiră. A avea ochii mari, puțin intrați în orbite din cauza arcadelor groase și proeminente. Erau de o frumusețe stranie afară era cald și frumos și gândul lui zbură din nou spre Anca. Își aruncă ochii alături spre un domn care stătea alături de tânăr. Se uită la fața acestuia și constată că seamănă izbitor cu fața tânărului de alături. Îl amuză, se gândi că sunt tată și fiu dar asemenea era izbitoare. Îi veni să rîdă gândindu-se că tânărul cu pricina va ști exact cum va arăta la vârsta tatălui. Gândurile îi zburară din nou în altă parte. Întoarse privirea în direcție opusă unde un grup de trei tineri bărbați stăteau de vorbă. Stupoare! Toți semănau izbitor cu primii doi studiați înainte. Rămase câteva clipe uluit și uită să respire. Începu să se uite prin toată mașina și uluirea și frica puse stăpânire pe el. Toți bărbații semănau uluitor între ei. Lucrul acesta însă, nu părea să supere sau să impresioneze pe cei din mașină. Simți că o ușoară amețală-l cuprinde. Inima începu să-i bată cu putere, mai tare, tot mai tare. La un moment dat amețala deveni insuportabilă,

simți că totul se întuneacă în jurul lui și leșină.

Cu câteva secunde înainte de ași pierde cunoștința realizează că de când se urcase în mașină, nu auzise nici un zgomot, nici zgomotul motorului mașinii, nici vocile oamenilor, nici măcar liniștea nu o auzi. Apoi, se făcu întuneric și firul rațiunii se rupse brusc.

Îl trezi voci care parcă veneau de undeva dintr-un tunel întunecat. Făcu un efort să înțeleagă ce spun. Nu înțelese. În jurul lui era o ceață păcloasă care-l împiedica să vadă ceva. Vocile deveneau tot mai clare și tot mai aproape dar oricât ar fi încercat, nu înțelegea ce se spune. Încercă să facă un efort și să-și dea seama ce limbă se vorbește. Avu o vagă bănuială doar când începu să vadă oamenii din jurul lui. Se afla pe o plajă de mare, întins pe nisip, aplecat spre el era un domn brunet între două vârste cu o mustață stufoasă care încerca să-i ia pulsul și-l întreba ceva într-o limbă necunoscută. Întoarse privirea și o ridică spre cer. Zări minaretele unei moschei iar când auzi și vocea muezinului care chema la rugăciune, bănuia că se află în Turcia. O adiere de vânt îi atinse fruntea răcorind-o. Simți că va leșina din nou și un sentiment de ușurare puse stăpânire pe el.

Se trezi din nou și își aduse

aminte ce se întâmplase. Nu putu să aprecieze cât timp trecuse. Era tot în mașina care-l ducea la serviciu. Răsufală ușurat și zâmbi. Realiză că totul nu a fost decât un vis. Deveni la fel de încrezător în viață ca atunci când se trezise din somn. Ajunse la stația unde trebuia să coboare. În treacăt, zîmbi domnișoarei care stătea în scaunul din fața lui pe care în drum spre coborâre o văzuse și din față. Era chiar drăguță. Ochi albaștri, nasuc în vânt, buze pline. Coborî și după câțiva pași o și uită. Se gândi din nou la Anca și la faptul că după amiază se vor întâlni. O stare de bine îl cuprinse. Intră în institutul vesel, salută zîmbitor pe toată lumea. La el în birou parcă totul i se păru frumos și mult mai colorat. Secretara intră să-l anunțe că directorul general vrea să-i vorbească și că avea un drum urgent până la Ploiești. Îi păru chiar bine că va ieși de când dusesese mașina la reparat parcă se simțea fără picioare. Noroc că mai erau două zile de așteptat. Merse la grupul sanitar să se spela pe mâini și să-și îndrepte ținuta pentru vizita la director. Se spălă pe maini și-și ridică ochii spre oglindă. Din oglindă, îl privea zâmbitor tânărul brunet cu ochii aceia tulburători de frumoși puțin înfundați în orbite din cauza arcadelor. E adevărat era ceva mai în vârstă cam la vreo 35 de ani.

Dacă pleci

Dacă pleci într-o zi la Paris
Eu voi fi, cel din urmă rămas
Voi veni după tine-ntr-un vis
Unde morți-i voi râde în nas.

De norocul nu-mi strigă halal
Și speranța-mi trăiesc autist
Intru singură-n sala de bal
Cu Sibellius dansând un „valstrist“

Mai apoi, cale-ntoars-am să fac
Spre palatul din ceață și fum
Cu caleașca ce-n zori e dovleac
Așezată-ntr-o talpă de drum.

Dacă pleci, vin și eu, de mă iei
Am să stau nevăzută-ntr-un loc
Mă visez într-o țară cu zmei
Și cu Feții Frumoși, la un loc

În iarbă...

În iarbă ta doar pași te mai colindă
Ai mei se risipesc doar pe asfalt
Încercănată-n clarul de oglindă
Cu ramă groasă, neagră de cobalt

Îmi drămuiești tăcerile cu ceasul
Eu, doar în slove îți mai pot vorbi
Mă cheamă Teba, Roma și Parnasul

Și le răspund, că nu mă pot opri

La tine-ajung în clipe risipită
Eu, stâncă te-am zidit definitiv
Chemare, adorare sau ispită
Sunt stări ce se conjugă convulsiv.

Când pasu-ți sângeră pe talpa goală
Pierdută iar printre sungurătăți
O, de-aș putea în noaptea ca de smoală
Să sparg tristețea asta în bucăți

Iluminat de-un ochi de lună plină
Privire-ndrepti spre cea care am fost
Un bulgăr de speranță și lumină
Și-ți cauți în uitare adăpost.

Lucia Olaru Nenati

Puțini știu că Eminescu nu a luptat numai cu pana și cuvântul pentru idealurile naționale, ci a făcut-o și prin fapte, chiar dintre cele care i-au cerut un curaj deosebit și l-au expus la riscul arestării pentru contrabandă și atentat la siguranța imperiului. Iată cum s-au desfășurat lucrurile! În 1875 se împlineau 100 de ani de la anexarea Bucovinei printr-un rapt abil și realizat prin corupție. Descrierea modalităților de înfăptuire a răpirii există consemnată în corespondența dintre internunțul austriac la Constantinopol, Franz Maria von Thugut și cancelarul imperial al Mariei Tereza, Wentzel Anton Kaunitz Reitberg. În aceste scrisori cei doi comunică despre pașii strategici pe care-i făceau pentru stabilirea unui culoar de trecere între Pocuția (devenită proprietate austriacă) și restul imperiului, ce avea să se numească Bucovina.

Din aceste documente reies actele de corupție prin care au fost atrași atât înalți funcționari ai Rusiei (feldmareșalul Rumianțev, căruia i s-a oferit o tabacheră de aur cu briliante și 5000 de galbeni austrieci) cât și mai mulți demnitari turci printre care și Reis Effendi, care a cerut special și a primit un pumnal de aur cu teaca aurită cu briliante și smaralde, având încrustat în ele un orologiu. Prin aceste mașinațiuni culoarul de trecere s-a lărgit până la a cu-

Contrabandistul Eminescu

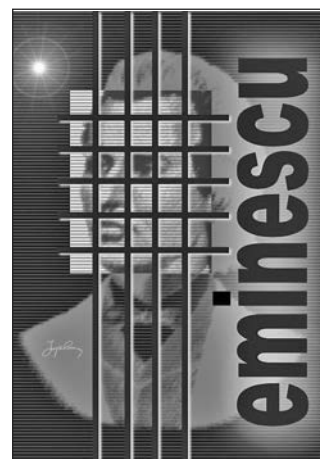
prinde întregul ținut al Bucovinei.

Așadar Bucovina a fost vândută pe o tabacheră și un pumnal! Tot din această corespondență reiese lupta cumplită a domnului Moldovei, Grigore Ghica Voevod care a încercat pe toate căile și cu toate mijloacele să-și apere țara nelăsându-se corupt spre a accepta tăcerea, ceea ce i-a atras în final suprimarea prin asasinare. Toate aceste scrisori care arată ce s-a petrecut în 1775 au fost adunate într-o broșură editată în 1875 intitulată „Răpirea Bucovinei după documente autentice”, redactată de Ion Slavici și prefată de Mihail Kogălniceanu după documentele din colecția lui Hurmuzachi privitoare la istoria românilor.

Eminescu, stabilit atunci la Iași, trece clandestin în Bucovina având ascunse în bagajele sale mai multe sute de exemplare ale acestei broșuri riscând să fie prins și pedepsit cumplit. Trăgând la prietenul său Stefanelli în Cernăuți și beneficiind de ajutorul lui, el trimite broșurile prin poșta persoanelor oficiale, oaspeților străini și organizatorilor „serbării seculare” pe care o pregătiseră austriecii la aniversarea unui veac de la anexarea Bucovinei. Deși circulația broșurii a fost interzisă, deși s-au făcut puternice pro-

teste diplomatice, nimic n-a mai putut împiedica răspândirea cărții prin lumea europeană (fuseseră mulți oaspeți străini la Cernăuți!) care a aflat din surse documentare autentice despre ticăloșia prin care s-a produs decapitarea Moldovei.

Eminescu nu s-a mulțumit cu atât, ci a publicat în țară articole prin care glorifică vitejia și rectitudinea morală a lui Grigore Ghica Voevod, pe care-l așează în rândul marilor personalități ale lumii, alături de Ludovic al XIV-lea, Frederic al II-lea, Petru cel Mare, Ecaterina a II-a etc. Iată formulate chiar de către poet în articolul intitulat Grigore Ghica voevod și apărut în Curierul de Iași, nr.109 din 1876, argumentele care susțin aceste aprecieri: „E drept că pentru crearea unui om mare trebuiește conlucrarea a doi factori, unul este acela al împrejurărilor, al doilea este caracterul și inteligența persoanei istorice. Această a doua condiție Grigore Ghica Voevod a îndeplinit-o cu desăvârșire. Urmărind cu înțelepciune și cumpătare binele și integritatea patriei sale le-au menținut cu rară energie personală până la cea din urmă clipă a vieții sale. Ambasadorul austriac ce era în acea vreme la Constantinopol s-a văzut silit a încredința pe cancelarul Kaunitz că orice tran-

zație ar face cu acest voevod, concesiile sale vor fi numai aparente căci acest caracter nu cedează și nu se pleacă. El va urmări întotdeauna întregirea patriei sale fie prin război fie prin diplomație, de aceea trebuie înlăturat cu orice preț. Trebuia dar nimicit acest om a cărui tărie de caracter amenința pe răpitorul patriei sale, trebuia asasinat în taină fără zgomot.”

Si pentru a sublinia soarta tragică a unui mare domn patriot care a luptat eroic cu toate forțele uriașe ce amenințau integritatea țării sale, Eminescu continuă: „Și așa s-au urmat în comuna Iași (...) acolo s-a întâmplat această faptă a întunericii, acea mișelie demnă de diplomația veacului trecut, acea nerușinată palmuire a slăbiciunii și dezbinării poporului românesc. Într-adevăr ce rușine mai mare putea să ni se întâmple? După ce (...) ni se luase vatra strămoșească, începătura domniei neamului moldovenesc (...) se asasinează prin influența morală a Austriei domnul care au îndrăznit a protesta contra nerușinatei răpiri.”

Ca o concluzie ►

Poeme de Bogdan Halațiu

**Sunt umbră
pământului**

Închid un ochi,
în tăcerea nopții
gândul meu plânge
plecarea Ta,
când buza va mai
gusta sângele cuvântului?
mă simt obosit,
norul ce-mi învelește ființa
va purta însemnul Tău
de sete, de frig...
cămașa cugetării

se descoase din firul literei,
cântarea mea
se aude seara în schitul ei...
Sunt umbră pământului...
Peste izvorul pașilor mei,
frunza ultimului păcat-
își leapădă lacrimile.

Cântecul morții mele

Unde e gândul meu
pierdut în neființă?
sufletul mi se descoase
de viață;
cu mâinile frigii
cer iertare fiecărui deget
care îmi arată,
semnul crucii; aici...
aici unde îmi poposește trupul
e tot mai frig,
nici sângele
nu mai are în el
roșul simțirilor...
Eu nu mai sunt om;
Eu nu mai sunt.
nici lacrimă,
nici lumină, nici înger...
mai am doar aripi,

pe care și astăzi
desenez cu mâna stângă,
durerea a lor mei,
în timp ce buzele,
șoptesc același cântec;
același cântec, al morții...

Pentru gândul meu

Sunt singur, Doamne
și intru în biserica Ta...
altarul apusului de soare
îmi învie simțirile
cine suntem noi?
simt în mine povara
ultimului surâs,
cântecul clopotelor
îmi mângâie nevindecarea
ochiului...
lumina se revarsă peste suflu
și fiecare trup neatins
se stinge sub umbra Ta;
lacrimile nu mai zăresc chipul
numai timpul
va vindeca rana deschisă
când buzele Tale
se vor îndulci...

► ce rămâne veșnic
valabilă în istoria
noastră, Eminescu
conchide cu amarnică du-
rere și sfâșiere lăuntrică,
una dintre multele care l-
au afectat profund și i-au
provocat rând pe rând
sfârșitul prematur al vie-
ții pe care-l comemorăm
mereu la mijlocul îndo-
liat al lui iunie, doliu care
înmănunchiază în el toate
durerile neamului trăite
adânc de către omul de-
plin al culturii românești.

Iată aceste cuvinte
aforistice care pot fi în-
scrise pe frontispiciul is-
toriei noastre perpetui:
„Popor românesc, mari
învățăături îți dă ție
această întâmplare! Dacă
fii tăi ar fi fost uniți tot-
deauna atunci și pămân-
tul tău strămoșesc
rămânea unul și nedes-
părțit. Dar veacuri de dez-

binare neîntrepută te-au
dus la slăbiciune, te-au
dus să-ți vezi rușinea cu
ochii!”

Nu putem ști, desigur,
dacă tot mai insistentele
afirmații despre suprima-
rea deliberată a lui Emi-
nescu din motive de ordin
politic sunt întemeiate,
deși probele material-isto-
rice și raționamentele lo-
gice sunt tot mai
pregnante. Am dori din
suflet să nu fie nimic ade-
vărat și toți cei ce susțin
această variantă să fie
niște ficționari fabulatori
bolnavi de scenarită. Dar,
privind din perspectiva
actuală și din cea contu-
rată prin acumularea atâ-
tor informații și concluzii
de-a lungul zecilor de ani
de când mă aflu în proxi-
mitatea universului emi-
nescian, a propriei
experiențe existențiale, nu

pot să nu acord atenție
ideii că, în fond, ceea ce a
contat a fost mai întâi de
toate, pasiunea adevărului
absolut care l-a stăpânit ti-
ranic („adevărul e stăpâ-
nul nostru, nu noi
stăpânim adevărul”) și
care l-a determinat să
intre automat în slujba
cauzelor drepte și, mai
ales, în apărarea interesu-
lui general național pe
care, vai, în toate timpu-
rile (dar mai ales azi!) se
găsesc greu oameni care
să-l apere în dauna sau în-
aintea interesului perso-
nal. De aceea, indiferent
care va fi fost cauza con-
cretă a sfârșitului său, e tot
mai învederat că Emi-
nescu a murit „pătîmind
pentru dreptate” cum
spune Biblia și cum spu-
nea el însuși despre dom-
nitorul Grigore Ghica pe
care nu întâmplător l-a

adus în prim planul aten-
ției. Un astfel de om al
idealului cum a fost el nu
se putea potrivi cu atât de
complicatele socoteli și
aranjamente ale vieții so-
ciale și politice reale, aceea
care s-a bazat mereu pe
compromisuri și chiar tră-
dări.

De aceea, acum în
miezul lui iunie, nu come-
morăm doar, idilic și gra-
țios, trecerea în eternitate
a unui poet, fie el și de
geniu - chiar dacă tot
acum se adună laolaltă o
samă de poeți sub steagul
său - ci mult mai mult de
atât: așa cum spunea
Iorga, cel ce atât de de-
vreme i-a recunoscut
cons substanțial statura și
complexitatea persona-
lității: „Eminescu e om
mare al nației, ceea ce
este poate mai mult decât
un poet genial” (1911)

Cărți noi în biblioteca revistei Climate literare

